KÖZGAZD. KÖZPONTI KÖNYVTÁRA 1979 NOV 16

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXI. ÉVFOLYAM, 19. SZÁM ÁRA 1,20 FT 1979. NOVEMBER 15.

Tudományos ülésszakok Varga Jenő születésének 100. évfordulója tiszteletére

A nemzetközi hírnévnek örvendő marxista közgazdász és forradalmár *születésének 100. évfordulója alkalmából november 1-én és 2-án Moszkvában*, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Világgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézete, a Szovjet—Magyar Baráti Társaság, *november 5-én Budapesten*, a Magyar Tudományos Akadémia, az MSZMP KB Párttörténeti Intézete és a Magyar Közgazdasági Társaság, *november 6-án Lipcsében*, a Marx Károly Egyetem rendezett tudományos ülésszakot.

A moszkvai ülésszak ünnepélyes megnyitóján *P. N. Fedoszejev akadémikus*, a SZUTA alelnöke, a Szovjet—Magyar Baráti Társaság elnöke *méltatta Varga Jenő érdemeit*, majd *N. N. Inozemcev akadémikus*, a Világgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet igazgatója *tartott előadást Varga Jenő és az Intézet tevékenységéről*. Az ünnepi megnyitón *szólalt fel dr. Pintér Gyula, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövetségének ügyvivője*, valamint *Falusné dr. Szikra Katalin, az MTA levelező tagja*, az MKKE professzora. A konferencia másnapján neves szovjet tudósok tartottak előadást. Ehhez a következő korreferátumok kapcsolódtak: *László Andor*, az MKKE tanára „Varga Jenő és a stabilizáció", *V. V. Ljubimova* „Visszaemlékezéseim Varga Jenőre", *Ja. A. Pevzner* „Varga Jenő a tudós és forradalmár", *Varga Lajos*, a Párttörténeti Intézet tudományos munkatársa „Varga Jenő a magyarországi Szociáldemokrata Pártban", *Péteri György*, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa „Az államosított gazdaság eszméje és gyakorlata, Varga Jenő 1918—19-ben", *Szabó Ágnes*, a Párttörténeti Intézet tudományos főmunkatársa „Varga Jenő a két világháború közötti időszak kommunista mozgalmában", *Kovács János Mátyás*, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos munkatársa „Az úgynevezett Varga-vita", *Mihalik István*, az MKKE docense „Varga Jenő a szovjet gazdaságról és a szocializmus politikai gazdaságtanának egyes kérdéseiről az 1920—30-as években".

A moszkvai ülés anyagát 1980-ban könyvként megjelentetik, a budapestiről pedig a Közgazdasági Szemle, illetve a Párttörténeti Közlemények következő száma közöl majd részletes ismertetést.

A magyarországi megemlékezés-sorozat részeként november *6-án koszorúzási ünnepséget rendeztek* a Mező Imre úti temető *Munkásmozgalmi Pantheonjában*. Az MKKE nevében *dr. Csizmadia Ernő akadémikus*, az egyetem rektora és *dr. Szarvas László*, az egyetem pártbizottságának titkára, az MTA képviseletében *Kulcsár Kálmán* és *Szabó Kálmán* akadémikusok helyeztek el koszorút az emléktáblán.

Az MKKE Központi Könyvtára az évforduló tiszteletére a II. emeleti olvasóterem előterében rendezett *kiállítást* Varga Jenő műveiből.

POLVAX

„Gazdaságirányításunk jelene és jövője" címmel kerül sor a következő Polvax-ra, november 15-én csütörtökön, este a klubban. Meghívott vendég Antal László, a Pénzügykutatási Intézet munkatársa. A vita kb. fél nyolckor kezdődik; előműsor Jose Tamayo spanyol gitáros-énekes lesz, aki már a folk-fesztiválon is nagy sikerrel szerepelt.

Az ünnepi beszédet dr. Palánkai Tibor tartotta
Fotó: Pullai Árpád

Hatvankét éves örökségünk

„Egyetlen művész sem szakadatlanul művész a napnak mind a huszonnégy órájában; mindaz, ami művében lényeges és maradandó, az ihlet néhány ritka pillanatában születik. Így a történelem... sem szüntelen alkotó... Egy népen belül az emberek millióira van szükség ahhoz, hogy egyetlen lángész megszülessék, a világon milliónyi értelmetlen órának kell leperegnie, mielőtt egy valóban történelmi óra, az emberiség egyetlen csillagórája elkövetkezzék. Ám ha a művészetben géniusz születik, az túléli az élőket; ha a történelemben bekövetkezik egy ilyen óra, az döntő hatással lesz évtizedekre, évszázadokra..."

Ezzel a (most csak néhány részletében megismételt) *Stefan Zweig idézettel kezdte ünnepi beszédét dr. Palánkai Tibor*, egyetemünk rektorhelyettese a november 6-i ünnepélyen, amelyre délelőtt 10 órakor az aulában került sor. Az ünnepélyes megemlékezésen az egyetemi párt- és állami vezetés mellett *jelen volt Valerij Rozanov, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének munkatársa, valamint Nagy Ferenc és Karvalics Lászlóné, a budapesti, illetve IX. kerületi pártbizottság munkatársa.*

Beszéde további részében *dr. Palánkai Tibor emlékeztetett az októberi forradalom vállalásának történelmi felelősségére.* „... Nagy felelősség volt a fegyveres felkelés mellett dönteni a vérbe fojtott 1905-ös forradalom után... ...*De Lenin azt is érezte, ha a helyzet megérett a szocialista forradalomra, a tétovázás éppúgy bűn a néppel szemben, mint amennyire bűn az elhamarkodott döntés"*; majd a forradalom gyors hazai visszhangjára „...*A magyar nép legjobb fiai... elsők között válaszoltak az oroszországi forradalom hívószavára...* nem elsősorban rajtuk múlott, hogy a szocialista forradalom akkor még nem győzhetett végérvényesen Magyarországon. A két világháború közötti időszakban az emigrációba kényszerült magyarok tízezerei vettek részt a Szovjetunió szocialista építésében... S azt hiszem, hogy *nem követünk el tiszteletlenséget és sértést ezekkel az elvtársakkal szemben, amikor a mai napon csak egy nevet említünk meg, Varga Jenőét, akinek 100. születésnapját most ünnepeljük."*

Az 1945 utáni időszak rövid értékelését követően az előadó a jelen erőviszonyairól szólt.

„A tőke sohasem nyugodott bele vereségébe. *A világkapitalizmust eltaposó történelmi perspektíva az összes lehetséges módon kétségbeesett erőfeszítésekre készteti a szocializmussal szemben.* Sohasem riadt vissza a fegyveres intervenciótól, s erre a fehérterrortól a vietnami háborúig számtalan példát hozhatnánk. *Nem fogyott ki a szocializmus sikereit kisebbíteni*

(Folytatás az 5. oldalon)

A műsor közreműködői
Fotó: Horváth Ferenc

A gólyák ez évi ünnepére, november 17-én, szombaton kerül sor, amely (a programtervet szemlélve úgy tűnik) a nem-gólyák számára is kellemes estének (éjszakának...) ígérkezik.

A műsor a szokásos gólyabáli keretek között zajlik (kezdéskor *nyitótánc*, éjfélkor *gólyaeskü* az I-esben), de emellett sor kerül a már hagyományos *görögtáncházra* (ismét a Buzuki együttes kitűnő zenéjére), a gólyaeskü utáni *Neopromitivre*, valamint a klubban egy Böszme-féle *nosztalgiadiscora*. Ugyancsak a klubban látható majd egy közel félórás *zenés jóga-bemutató*. Emellett koncertet ad a *Kárthágó együttes*, lesz *Kecskés-pantomim*, valamint ki-ki megkaphatja a maga betevő *„A la mizsná"*-ját is. Kis- és nagyfilmek *vetítésében* sem lesz hiány („nagyfilmként" a *Száll a kakukk fészkére* című filmet láthatjuk majd.)

A szervezők-rendezők mindenkit (és persze különösen minden gólyát) sok szeretettel várnak! Jegyek kaphatók a földszinti *közönségszervezésen.*

Az együttes ülés témája: a nevelési terv

Az utóbbi időben feltűnően előtérbe kerültek a nevelési kérdések a felsőoktatásban. Ezt szorgalmazta az Oktatási Minisztérium is, melynek alapján született meg egyetemünkön a nevelési terv. *Az elkészült dokumentumot együttes ülésen vitatta október 31-én a pártbizottság és az egyetemi tanács.* A nevelési bizottság által létrehozott dokumentum *tartalmazza a nevelés legfőbb céljait, a célravezető nevelési követelményeket, és jelzi azok megvalósítását szolgáló főbb tevékenységi formákat, illetőleg a különböző nevelési tényezők feladatait.*

Az egyetem nevelési célját az MSZMP kongresszusainak határozatai, az ifjúsági és a közművelődési törvény, a tudomány- és oktatáspolitikai irányelvek határozzák meg. A terv *részletezi a közgazdasági szakember személyiségével szembeni alapvető követelményeket, megfogalmazza a nevelés színtereit és tényezőit, foglalkozik a hallgatók fejlettségi szintjével, melyre az egyetem oktató-nevelő munkája épülhet.*

A nevelési követelmények a következők: világnézeti, politikai, társadalmi, közéleti tevékenységre való nevelés, a munkára, a fegyelemre, a társadalmi tulajdon védelmére való nevelés, az értelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, a szocialista hazaszeretetre, internacionalizmusra való nevelés, a hivatásra való nevelés, a kulturális, esztétikai és a testi nevelés. Végezetül meghatározza a nevelési feladatok végrehajtásának helyeit és felelőseit.

Az együttes ülésen *a hozzászólók száma jelezte a téma iránti széles körű érdeklődés megnyilvánulását.* A pártbizottság részéről *az oktatáspolitikai munkabizottság foglalkozott behatóan a nevelési terv elemzésével.* Az ott elhangzott vita tartalmi mozzanatait ismertethette csak az együttes ülés résztvevőinek a bizottság vezetője, mivel mint mondotta, kevésbé beszélhet a vitában kikristályosodott elvekről. A nevelési terv *gondos munkát tükröz*, a pedagógiai tudomány mai eredményeire épül. Jól rendszerezi a nevelési irányokat az anyag, és hozzá a követelményeket is megfogalmazza, azt, hogy milyen tevékenységre lenne szükség. *Akik ehhez a munkához hozzájárultak, jó munkát végeztek, állapította meg a bizottság.* Mindennek ellenére azonban *ebben a formában nem lehet tervnek tekinteni.* S ezt arra alapozva állapította meg az oktatási munkabizottság, hogy *hiányzik a tervből a feladatok súlypontozása.* A hallgatók körében *a perspektívátlanság felszámolására kell a hangsúlyt helyezni*, de ezen túl, más súlypontozási feladatot nem jelölt meg. Ennek hiányában viszont a terv nem tükrözi az egyetemi munkát. Azzal mindenki egyetértett, hogy nevelési tervre szükség van, mert a nevelési munkában komoly visszaesés tapasztalható. Ennek okát sokan abban látják, hogy az oktatók nem fektetnek súlyt a hallgatókkal való egyéni foglalkozásra. (Ez a vélemény viszont ellentmondásos, hiszen a kiscsoportos foglalkozás éppen ebben az időben alakult ki.) *Van egy nevelési tervünk, és most azon kell gondolkodni, hogyan kerüljön ez be az egyetemi össztevékenységbe — jegyezte meg a bizottság vezetője. Ez a végiggondolás viszont feltétlenül növelni fogja egyetemünkön a nevelés jelentőségét.*

A nevelési szint felmérése hiányzik a tervből, állapították meg többen a felszólalók közül. Enélkül pedig nem lehet súlypontozni a feladatokat. Volt aki *külön bizottság létrehozását javasolta a nevelési szintek megállapítására*, amelyek nem évfolyamonként változnak, hanem a képzés különböző szintjei képeznek egy-egy szakaszt. De ezenkívül *egyéb speciális szempontok szerint is lehet súlyozni a nevelési feladatokat, hiszen a szakmai gyakorlatok, az alapozó tárgyak és a szaktantárgyak nevelési célja más és más.*

Felvetették *a nevelési terv hiányaként, hogy nem érvényesül benne az 1972-es oktatáspolitikai határozat.* Hibája továbbá, hogy *nem eléggé világos, mi tartozik a hallgatókra és mi az oktatókra*, hiszen a tanulmányi fegyelem megszilárdítása nemcsak a hallgatók, hanem az oktatók feladata is. *Tartalmaznia kellene a hallgatók fizikai munkára való nevelését is.* S az sem lehet a nevelés szempontjából mellékes, hogy a hallgatók képesek-e saját tanulmányi munkájuk megszervezésére.

Fenntartással fogadták azok a nevelési terveket, akik kételkedtek abban, hogy központilag irányítani lehet a nevelést. Egyetemünkön az oktatáson keresztüli nevelést kell szorgalmazni. Nevelni az oktatás tartalmi részén keresztül kell világnézetre, erkölcsre és hivatástudatra!

Többen egyetértettek azzal, hogy *a szaktanszékek tevékenységének döntő szerepe kell, hogy legyen a nevelő munkában.* A foglalkozásokon *alkalom nyílik a hallgatók nézetének állandó korrigálására. Ez kell, hogy csúcsa legyen a nevelési munkának.*

A nevelés objektív feltételeinek hiányairól is szó esett. Így többek közt *szóvátették az audiovizuális központ hiányát egyetemünkön, amely ma már szinte általánosan elterjedt, minden felsőfokú intézményben.*

A hozzászólásokat a pártbizottság titkára, *Szarvas László elvtárs foglalta össze.* Hangsúlyozta, hogy *a nevelési tervben eszközt kell, hogy lássunk, mellyel hatékonyabbá, céltudatosabbá tehetjük nevelési tevékenységünket.* Szükség van rá, mert sajnos eddig kevéssé tudatosult a nevelés oktató munkánkban. Az oktatóknak törekedni kell arra, hogy alaposan megismerjék a hallgatói kollektívákat. *Figyelembe kell venni a nevelés folyamatában, hogy egyetemünkön nincsenek alapközösségek, mivel az ötéves tanulmányi idő alatt a csoportok állandóan változnak.* Ezek a körülmények is arra kell, hogy késztessék az oktatógárdát, hogy *gyarapítsák a nevelő munkára való felkészültségüket.* Megerősítette a pártbizottság titkára a hozzászólók azon javaslatát, miszerint *a tervet bizonyos tartalmi bővítés után a tanszékeknek is meg kell vitatni.* A vita eredményeképpen megfogalmazásra kerülhetnek a tanszéki szintű nevelési feladatok.

H. E.

Útirány Moszkva és az Egyesült Államok

Nem IBUSZ-útról van szó, hanem egyetemünk két oktatójának egy-egy hónapos külföldi tartózkodásáról. Mindketten más céllal utaztak el, s más élményekkel tértek haza.

— Most jártam először Moszkvában, csodálatos, lenyűgöző volt. Európában maradtam, de az mégis más, ez már a nagy Szovjetunió.

Így kezdtük a beszélgetést Hegedűs Miklóssal, a matematika tanszék adjunktusával. Október 1-én indult Ferihegyről, s egy hónapot töltött kint az egyetem ösztöndíjasaként.

— *Milyen volt az első találkozás a várossal?*

— Információdömping. Ezt úgy értem, hogy aki vonattal, vagy busszal érkezik, szép fokozatosan ízlelgeti az országot, annak hangulatát, s már Moszkvába érve tudatosul benne mindez. Én repülőgéppel jöttem, s a repülőtértől a szállodáig feltűntek a világhírű építészeti, történeti remekművek. A szálloda, ahol laktam, s ami egyben dolgozószobámul is szolgált, nem messze feküdt az olimpiai falutól.

— *Mi volt az úticél?*

— Egyetemünk már elég régóta kapcsolatban áll a MESZI-vel. Magyarul a Moszkvai Közgazdaságtudományi és Statisztikai Főiskolával. Az én témám, amivel foglalkozom, a „nem lineáris funkcióanalízis". Ehhez olvastam kint könyveket, de elsősorban még kiadásban meg nem jelent kéziratokat. Szakmai szempontból nem sok újat hozott nekem ez az út. Maga a főiskola nem a legerősebb intézetek közé tartozik. Oktatási rendszerük sok mindenben megegyezik a mienkkel. Az előadásaikon rendkívül felkészültek az előadók, ugyanez azonban nem mondható el a hallgatókról. Sajnos ehhez hozzájárul, hogy zsúfoltak az előadók, a könyvtár, s ez megnehezíti a sikeres felkészülést. Mindenesetre a jövő már biztatóbb. Épülőben van a főiskolának egy új része.

— *Mi az, ami újat nyújtott, ami tetszett is?*

— Nagyon tetszett és örültem neki, hogy a tanárok számára sokkal több ideológiai gyűlés van, mint nálunk. Itt elsősorban politikai kérdésekről beszélgetnek, vitatkoznak. A másik, amit követendőnek tekintek: az első éves hallgatók közül tíz képviselőt meghívnak a tanszéki értekezletekre. Bemutatják a tanárokat, a tanszéket, elmondják a terveiket a jövőre nézve. Nagyon örültem, hogy sok csinos, kisportolt embert láttam. Valóban meghatott, ahogy dolgoznak a szovjet emberek, ahogy törődnek egymással. Több nyugati országban jártam, de ezt ilyen mértékben még sehol sem tapasztaltam.

Befejezésül még a városról beszélgettünk. Mindvégig éreztem, hogy nagy hatást gyakorolt rá Moszkva.

Sok helyre eljutott a rövid egy hónap alatt, hat délutánt töltött a Tretyakov képtárban, megnézte a régi, múlt századi Moszkva maradványait.

— *A legemlékezetesebb, a legszebb élménye?*

— A véletlen! Összeismerkedtem egy német professzorral, aki egy német építészeti egyetemen tanít. Én sokat foglalkozom az építészettel. Együtt barangoltunk a városban, közösen néztük meg a Mojezs épületét, ami kései klasszicista stílusban épült. Ez különösen lekötött engem, mert ez az irányzat foglalkoztat leginkább. 1917-ben készült el 158 méter hosszú, 45 méter széles csarnok (nagyobb, mint egy futballpálya) eredetileg lovarda volt, 1957 óta kiállítók használják. Szívesen elmennék még egyszer Moszkvába, de ha lehet, még többször is.

★

Egészen más céllal, nem az egyetem ösztöndíjasaként utazott dr. Palánkay Tibor tudományos rektorhelyettes az Egyesült Államokba. Mindannyiunkat érintő, sokunkat foglalkoztató konferencián vett részt, s képviselte hazánkat. A konferencia fő kérdése: Hogyan alakul a világ energiaellátása?

Ezt próbálta huszonegy ország huszonegy képviselője a kint töltött négy hét alatt megvitatni. A szocialista táborból hazánkon kívül Lengyelország, NDK és Románia képviseltette magát. A többiek főleg fejlődő országokból, Afrikából és Latin-Amerikából jöttek. Néhány előadás után főleg szemináriumok voltak, amiket államapparátusból, vállalatoktól, energiaügyi minisztériumtól, bankoktól, s a Világbanktól kiküldött szakemberek vezettek.

Van-e olajválság, vagy nincs? S ha van, komolyan kell-e venni? Erre próbáltak választ keresni, s a lengyel képviselő kivételével elfogadták a probléma súlyosságát.

Szóba került az energiatakarékosság, az energiaárak alakulása és a struktúraváltozás. Az amerikaiak elmondták, hogy eddig végeredményben komolyabb takarékossági intézkedés nem történt. Sőt! Relatíve a benzin ára csökkent, ugyanis ők ezt a bérek alakulásával, az inflációs rátával vetik össze. A benzin még a mai napig is literenként 20 cent.

A téli szezontól azonban komolyabb intézkedésekre kerül sor. Elsősorban adókedvezményt kap az, aki hőszigeteléssel látja el a lakását, meghatározzák a minimális távolságot (27—28 mérföld), amit egy autónak egy gallon benzinnel meg kell tennie. Ezek az intézkedések elég súlyos társadalmi, szociális problémákat idéznek elő. Ennek oka a labilis Carter-kormányzat, a másik az iráni olaj szállításának fokozatos beszüntetése.

Központi kérdés volt a nukleáris energia perspektívája.

A szakértők erről pozitívan nyilatkoztak, úgy látják, hogy előbb-utóbb kiszorítja a szénhidrogéneket. Szemben áll azonban velük a közvélemény, ugyanis félnek tőle, hisztérikus ellenzéki magatartást tanúsítanak. A szakemberek részéről egyetlen problémának csak a hulladék eltávolítása látszik.

Utoljára az egyéb energiák felhasználásával foglalkozott a konferencia. Elsősorban a Nap-ipar került szóba, ami igen összetett fogalom. Beleértik a szélenergiát, hullámerőműveket, ár-apály erőműveket, s a bioenergiát. A kaliforniai Davis városban már sikeresen alkalmazzák. A konklúzió mégiscsak az volt hogy 2000-ig nem válik döntő energiaforrássá. Ennek oka, hogy komoly ipari háttérre van szükség, melynek kialakításában az amerikaiak mellett Franciaország, Olaszország, s nem kis meglepetésre Szaúd-Arábia is részt vállal.

Kun Zsuzsa

Az SG-ről

A Stúdium Generale (Új néven a FEB: Fizikai dolgozók gyermekeinek egyetemi előkészítő Bizottsága) 1970 óta működik egyetemünkön. Feladata a fizikai dolgozók gyermekeinek felkészítése a felvételire matematikából, történelemből és politikai gazdaságtanból. A vidékiekkel levelezés útján tartják a kapcsolatot, küldik a feladatlapokat, majd a javítást és a helyes megoldást, többek között ezzel a módszerrel is megpróbálják áthidalni a távolságot az egyetem és jövőbeli felvételizők között. A pestiek pedig hetente — szombat délutánonként — hallgathatnak egy-egy órát a kérdéses tantárgy kapcsán a vállalkozó kedvű egyetemistáktól.

Az SG tagjai — közgázosok — általában tele vannak lelkesedéssel. Aki egyszer belekóstolt ebbe a munkába nehezen tud elszakadni tőle. A tanítás öröme, a sikeres foglalkozások lebonyolításának élménye a munkájuk iránti igény közvetlensége, a hasznos beteljesültsége és lemérhetősége mind-mind láncszemei ennek a lehetőségnek. *Oláh Annamária* első tanítása után fellelkesülve újságolta az élmény újszerűségét.

— Jaj, úgy érzem, hogy nagyon jól sikerült. Olyan élvezet volt magyarázni, ahogy figyeltek, eljuttatni mindenkit a megértésig, feloldani a hangulatot, leszerelni a néhol kötözködő megjegyzéseket. Sikerem volt, s nemhogy elfáradtam volna utána, hanem egész felvillanyozódtam, felfrissültem — mesélte.

Szmicsek Sándor másodéves tervgazdasági szakos hallgatóval beszélgettem el a tulajdonképpeni SG-munka mélységeiről, szépségeiről. Sanyi noha még szakkollégista is, idejének jó részét fordítja az SG-re. A tanításon túl a harmadikos tábor szervezését is ő intézi matek-vonalon, és igencsak szívén viseli az SG-ügyét. Sikeres agitációs munkájának köszönhetően ma már csoportunk valamennyi tagja részt vesz az SG egyik vagy másik részterületén folyó munkában a magas óraszám és az erős leterheltség ellenére.

— A közgazdasági egyetemek és főiskolák közül talán nálunk működik a legszervezettebben az SG. Ezt jelzi munkánk hatékonysága is; minthogy az SG-sek felvételi arányszáma 65 százalék körül mozog.

Meglepő, hogy egyetemünkön mennyien nem ismerik az SG-t, noha a legértelmesebb társadalmi munkák egyike. Az SG profilját négy működési terület alkotja: a levelezés, a tanítás, az elmélet és a tábor.

Elméleti csoportunk mindhárom tantárgyból módszereket, anyagokat, tematikát dolgoz ki és ezt rugalmasan — a hatékonyságnak megfelelően — változtatja és alkalmazza. Véleményem szerint az SG munka legfontosabb része a tábor. A harmadik középiskolai év végén vidéki és pesti táborokat rendezünk, negyedikben pedig vidékit. A tábor egy-két hetes nagyon koncentrált munkát igényel, valamint az egyetemisták s rajtunk keresztül az egyetem koncentrált megismerését jelenti. A levelezésnél nehéz áthágni azt a határt, hogy ne cím a címnek írjon, hanem diák a diáknak. A tábor nem lehet egyoldalúan szakmai, szükség van az úgynevezett tábor-hangulat megteremtésére is — ez az ami rengeteg szervezéssel jár (programok stb.) — s amely visszahat a tanulásra is.

Nagyon fontos a szemináriumvezetők munkája és ennek minősége is. A táborban a tanár-diák viszony egészen másként alakul mint az egyetemen: a tanár-motívum nem szerepelhet, csupán a tudáson alapuló tekintéllyel és közvetlenséggel kialakított hangulat lehet a munka légköre. A tábor hatalmas doppingoló hatással bír; a meggyőződéseket szilárdítja, a további felkészüléshez mintegy kezdő löketet ad, és a konkrét elképzelésekhez hozzárendeli a valóságot.

Az SG azért adott nekem sokat — folytatta Sanyi —, mert lényeglátásra tanít; minél gyengébb a csoport annál lényegretörőbb magyarázatra van szükség. Erős csoportoknál fokozott érzékenységgel kell a gyerekek reagálásait figyelembe venni, s az órát minél rugalmasabban alakítani; közelítve az optimum felé.

A sok pozitívum ellenére sem elegendő az SG-be bekapcsolódók száma. A volt stúdiumos középiskolások is meglepően kevesen vállalják tovább az SG-ben a munkát; kevesen akarják továbbadni a kapottakat? Noha ez nem ajándék, hanem feltételezi azt is, hogy aki ezt az igen hathatós segítséget kapta, szükségszerűnek érzi továbbvinni az SG stafétáját és ismereteivel egy következő nemzedéket bevezetni az egyetem falai köré.

A Stúdium Generale mindazokat szeretettel várja, akik vállalkoznak az említett szép és érdemes feladatokra.

Fluck Zsuzsanna

100 éve született az első magyar marxista közgazdász

Egyetemünk aulájában a kiváló magyar közgazdászoknak emléket állító szoborsorozatból kettő már elkészült. Az egyik az 1879. november 6-án, a nagytétényi falusi tanító család nyolcadik gyermekeként született *Varga Jenő*, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa, a Tanácsköztársaság népbiztosa, a kiváló tudós-közgazdász, tudományszervező és publicista.

A kapitalizmus embertelen munkakörülményeit már 13 éves korában pékinasként kezdi megismerni, s gyűlölni. Pékmunkásból kereskedősegéd lett, majd munka mellett érettségizik. Felsőfokú tanulmányait Budapesten, Berlinben és Párizsban végzi. A kereskedelmi iskolai tanári oklevél mellé 1909-ben megszerzi a filozófiai doktorátust.

1906-ban lép be a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba. Rendszeresen tart előadásokat az 1906 és 1917 közt működő, sok haladó gondolatnak fórumot adó Társadalomtudományok Szabad Iskolájában. 1907-ben a *Népszava* közgazdasági rovatának a munkatársa, majd később szerkesztője. Magas elméleti színvonalon tárta fel a monarchia gazdaságának legjellemzőbb vonásait, mutatta be a monopolkapitalizmus új jelenségeit. A *Szocializmus*ban, az MSZDP elméleti folyóiratában, a legfontosabb elméleti kérdéseket ismerteti, magyarázza. A munkások közgazdaságtani ismereteinek megalapozására és bővítésére a folyóirat hasábjain országos nyilvánosságú „tanfolyamot" indít, néhány oldalas cikkeiben közérthetően taglalva a marxista politikai gazdaságtan olyan alapkategóriáit, mint pl. az érték, a pénz, a tőke, a kizsákmányolás, az értéktöbblet, a profit stb. A *Huszadik Század* hasábjain a legfrissebb statisztikai adatsorok kritikai vizsgálatán nyugvó elemzései, vitacikkei jelentek meg. A *Neue Zeit*nek külső munkatársa és így Európa szocialistái e lapban közölt írásaiból szerezhettek ismereteket Magyarország társadalmi, gazdasági, politikai viszonyairól, valamint az MSZDP politikájáról.

Életének első világháború előtti szakaszából ki kell emelnünk *A magyar kartellek, Honnan származnak a milliók?* és *A pénz: uralma a békében, bukása a háborúban* című könyveit. Az elsőben hivatalos okmányok alapján mutatja ki a vezető finánctőkések gazdasági és politikai uralmát, részletesen tárja fel a magyarországi kartellek profitnövelésre felhasznált eszköztárát. Nem véletlen, hogy amikor e könyv néhány részlete cikksorozatként a Népszavában megjelent, egyik nagytőkésünk százezer koronát fizetett volna Vargának, ha összegyűjtött anyagát íróasztalfiókba süllyeszti, azaz eláll a további részek közlésétől. A másik könyv a Neue Zeit hasábjain a pénz és ár kérdésében Kautskyval, O. Bauerral és Hilferdinggel vívott vita folytatása. E könyvet a magas tudományos színvonal, a következetes marxista szemlélet jellemzi, s nemcsak magas színvonalú pénzelméleti munka, hanem párját ritkítóan érdekfeszítő bevezetés a marxizmus gazdaságtanába.

Ekkor Magyarországon lényegében *ő az egyetlen marxista közgazdász.*

Az őszirózsás forradalom után a felsőkereskedelmi iskolai tanárt a budapesti tudományegyetemre nevezik ki a gazdaságpolitika professzorává. A Tanácsköztársaság gazdaságpolitikájának kialakításában pénzügyi, majd szociális termelési népbiztosként, illetve a Népgazdasági Tanács elnökeként vett részt. A Tanácsköztársaság elvi küzdelmeiben válik kommunistává.

A Tanácsköztársaság bukása után Ausztriában, internálótáborba zárva írja meg *A proletárdiktatúra gazdaságpolitikájának problémái* című művét, hogy a nemzetközi munkásmozgalom közkincsévé tegye a tapasztalatokat. Ez a mű több nyelven, számos kiadást ért meg. Lenin is olvasta, javaslatára adták ki oroszul, széljegyzeteket fűzött hozzá, s többször hivatkozott helyeslően e mű megállapításaira, de ugyanakkor bírálta is a szovjet gazdaságpolitikára vonatkozó, információhiányból eredő, téves következtetéseiért.

1920 augusztusában érkezik második hazája fővárosába, Moszkvába. Magától értetődik, hogy nagy érdeklődéssel veti bele magát *a szovjet gazdasági valóság és közgazdasági elmélet tanulmányozásá*ba. Megfigyeléseit egybeveti a Magyar Tanácsköztársaság tapasztalataival, illetve általános marxista ismereteivel. Így például többek közt foglalkozik a népgazdasági terv és a tervezés, a társadalmi ráfordítások közvetlen munkaidőben történő számbavétele és nyilvántartása, a hadikommunizmus és a NEP, a külkereskedelmi monopólium, Oroszország lehetőségei a külföldi piacokon, a koncessziók és a bérletek, a parasztság politikai és gazdasági helyzete, a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a berlini kereskedelmi kirendeltség „igazságos" járulékának nagysága, a piac szerepe a szocializmusban, a szocializmus és a kapitalizmus egybevetése stb. kérdéseivel.

Aktívan részt vesz továbbra is a *munkásmozgalomban.* A Komintern II. kongresszusának küldötte, s ezután a Kommunista Internacionálé valamennyi kongresszusán és Végrehajtó Bizottságának több plénumán vagy az SZKP, vagy a KMP képviseletében, illetve megbízottjaként részt vesz, sőt a IV., az V. és a VI. kongresszuson beszámolót is tart. Kiemelkedő politikai tevékenységének elismerését jelzi, hogy az SZKP XVI. és XVII. kongresszusára megválasztják küldöttnek.

1922—27-ben *a Szovjetunió berlini kereskedelmi kirendeltségének vezető munkatársa,* s egyben aktív politikai tevékenységet fejt ki a Komintern, illetve a KMP megbízásából. Szántó Bélával és Lengyel Gyulával vezeti a KMP berlini emigrációs bizottságát, részt vesz pártunk 1926-os „karácsonyi" plénumán. 1927-től *a moszkvai Világgazdasági és Világpolitikai* Intézetben dolgozik, s 1947-ig az *Intézet igazgatója.* Különböző nemzetközi fórumokon — pl. 1927-ben a Népszövetség világgazdasági konferenciáján, 1945-ben a potsdami konferencián — részt vevő szovjet küldöttség gazdasági szakértője.

1922-től 1939-ig rendszeres időközönként jelennek meg a híres *„Varga-féle" világgazdasági konjunktúraelemzések* az Internationale Pressekorrespondenz hasábjain, illetve önálló kiadványként is. Ezek hatalmas tényanyagot bocsátottak a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom rendelkezésére. A tőkés világgazdaság folyamatait, valamint ennek összefüggéseit a világpolitikával, taglaló negyedévi helyzetelemzései alapul szolgáltak a Komintern taktikai irányvonalának finomításához, valamint a tőkés országokban zajló osztályharc taktikájának kialakításánál estek nagy súllyal latba.

Rendkívüli munkabírású, és ezért igen termékeny író volt, élete során *több mint 1100 publikációja jelent meg.* Munkásságának elismeréseként 1939-től a Szovjet Tudományos Akadémia tagja, 1946-ig a Közgazdasági és Jogi Osztály titkára, 1953-ig a SZUTA elnökségének tagja. A Magyar Tudományos Akadémia 1955-ben választja tiszteletbeli tagjává. Három ízben 1944, 1953, 1959 — Lenin-renddel, 1954-ben a Munka Vörös Zászló rendjével tüntetik ki és 1963-ban Lenin-díjat kapott.

Nagy figyelemmel kíséri hazánk felszabadulás utáni fejlődését. Az új magyar kormány kinevezetlen, de mindenki által nagy tiszteletben és megbecsülésben tartott gazdasági tanácsadója. Felszólal az MKP Politikai Bizottsága 1945. október 1-i ülésén. Irányelveket küld *a valutastabilizáció* megvalósításához, és 1946 nyarán részt vesz az ún. Szanálási Bizottság több ülésén. Számos írásával, így pl. „Infláció-stabilizáció". „A parasztság és az agrárolló", „Le kell szállítani az iparcikkek árát!", „Jó a forint, de kevés van belőle", illetve az üzemi vezetők augusztus 23-i nagygyűlésén „Nem szabad a látszólagos magasabb forintbérekért feláldozni az értékálló forintot és ezzel veszélyeztetni a magyar demokráciát" címmel tartott beszédével segített a jó forintot megvédeni.

A 40-es évek második felében *A második világháború gazdasági következményei* című könyvében kifejtett gondolataiért *„burzsoá-reformista hibák" elkövetésével vádolják.* Ebben az időszakban nagy szüksége volt arra az emberi vonására, melyet Gönczöl György a következőképpen fogalmazott meg egy róla szóló tanulmányában: „mélységesen megvetette az egyéni sikerekért kukorékoló politikai szélkakasokat, ugyanakkor egykedvű humorral szemlélte a „Varga elvtárs »hibáin« élősködő karrieristák nyüzsgését." A modern kapitalizmus második világháború utáni fejlődése többségében igazolta Varga Jenő hipotéziseit, tudományos megállapításait.

Varga Jenő *a modern kapitalizmus politikai gazdaságtanával foglalkozó szovjet iskola megalapítója.* Műveiben részletesen megvizsgálta a világ újrafelosztásának időszakát, a kapitalizmus általános válságának első és második szakaszát, illetve napjaink kapitalizmusát. Alkotó módon fejlesztette tovább a marxista—leninista közgazdasági elméletet, mélyrehatóan elemezte az állammonopolista kapitalizmus fejlődésének új tendenciáit, a gazdasági ciklusok és válságok törvényszerűségeit, a tőkés világgazdaság konjunktúraváltozásait, a két társadalmi világrendszer versenyét. Kimutatta a modern kapitalizmusban végbemenő hatalmas gazdasági és társadalmi változásokat, hangsúlyozva, hogy ezek ellenére sem változik meg a kapitalizmus alapja, lényege. Szembeszállt a jobboldali szociáldemokratákkal, a revizionistákkal, akik tagadták a gazdasági és politikai ellentétek kiéleződését a monopolkapitalizmus időszakában. Mivel célja mindig a történelmi tények konkrét, tudományos elemzése volt, ezért polemikus műveiben erősen bírálta azokat is, akik a tőkés gazdasággal és a kapitalizmus politikájával foglalkozva az elemzést hivatással akarták helyettesíteni. A polgári közgazdászokat is következetesen kritizálja. Műveit a problémák alkotó megközelítése, s az új kérdések éles felvetése jellemzi. Pártos volt a szó klasszikus értelmében, s nem tartotta magát tévedhetetlennek. Ezt illusztrálja 1964-ben megjelent *Tanulmányok a kapitalizmus politikai gazdaságtanának problémáiról* című műve is, melynek előszavában egyebek közt a következőket írja: „A kapitalizmus politikai gazdaságtanának új kritikai tanulmányozásra szoruló problémáit korántsem meríti ki ez a könyv ... Sajnos nincs már annyi erőm, hogy ezeknek a problémáknak az elemzésével is próbálkozzam. Remélem, ezt a fiatalabbak megteszik majd helyettem."

dr. Mihalik István—dr. Szigeti Endre

Tisztelt Szerkesztőség!

Végzős hallgatója vagyok egyetemünknek, pár héttel a diploma átvétele előtt. Speciális helyzetemnél fogva — tolókocsival közlekedem — azt hiszem, rengeteg ember ismer, ismeretlenül is. Végére érve az egyetemi tanulmányaimnak a Közgazdász lap hasábjain szeretnék köszönetet mondani a tanszékeken dolgozó tanároknak, akik időt és fáradtságot nem kímélve felkerestek korrepetálni. Köszönöm a tanároknak, hogy soha nem éreztették velem mozgáskorlátozottságomat, a tanszékek adminisztratív dolgozóinak segítőkészségét.

Hálás szívvel gondolok azokra, akik az elmúlt öt évben ismeretlenül felsegítettek a lépcsőkön — a portásokra, akik gondot viseltek arra, hogy a tatarozás okozta közlekedési nehézségek ellenére időben eljussak az előadásokra.

A diákévek egyetlen árnyoldalának éreztem, hogy az egyetem KISZ-szervezetével az öt év alatt, többszöri próbálkozás ellenére sem sikerült tartós kapcsolatot teremtenem. Pedig segítségükkel talán én is részt vehettem volna az egyetem különböző rendezvényein, ami szerves része a diákéletnek.

Az késztetett a fentiek megírására, hogy az egyetemen tapasztaltak szép példái a humanitásnak.

Barabás Mária
Ipar kar, iparszak, levelező tagozat, tervező-elemző

Órales

Az agrár III. évfolyam filozófia szemináriumán legutóbb a proletárdiktatúra és a szocialista demokratizmus témaköre volt napirenden. Az óra kezdetén a szemináriumvezető — Rózsa Tibor a Kertészeti Egyetemről — feleleveníti a legutóbbi foglalkozáson elhangzottakat, a félbehagyott gondolatokat.

A hallgatók közül valaki kérdez: nem értett egy mondatot az Állam és forradalomban. Az idézetben Lenin azt állítja, hogy a demokrácia az állam elhalásával párhuzamosan megszűnik.

A tanár úr a diákokat kérdezi, ki mit ért ebből, hogyan értelmezi. Azután összefoglalja a bátortalan hozzászólásokat és egy-két mondattal nyomban világossá teszi a problémát. Minden jog egyenlőtlenséget feltételez — ezt az előbbihez hasonló állítást mondja, amiből talán könnyebb rájönni a dolog nyitjára. Ha eltűnőben vannak az egyenlőtlenségek, értelmét kezdi veszteni a jog, s hasonló ehhez az állam és a demokrácia megszűnési folyamata.

Nincs újabb kérdés, így rátérnek a diktatúra témájára. A tanár úr elsorolja miről lesz szó, a hallgatók pedig feljegyzik ezeket a kulcsszavakat; sokat segíthetnek majd a vizsgára való felkészülésben.

A fogalom, a tartalom meghatározásához Marx és Lenin írásairól beszélnek. Sok apró kérdés hangzik el, egy-egy kérdésre többen is válaszolnak, a tanár úr hallgatja a kísérleteket. Többnyire részválaszok hangzanak el, jól jön a segítség:

— Megengedi, hogy megvilágítsam és összefoglaljam, amit valószínűleg mondani akart? — kérdezi a gyakorlatvezető és továbbviszi a beszélgetést.

A proletárdiktatúra funkcióit nagyon nehezen sikerül összeszedni, itt nagy a kavarodás, több készületlenségről árulkodó hozzászólás is elhangzik. Mindig ugyanazok nyilvánítanak véleményt, de az ő vállalkozókedvük igen nagy. De inkább véleményközlések, saját gondolatok ezek, mint az olvasott anyagra alapozott válaszok.

Lássuk, mi van a fejekben!

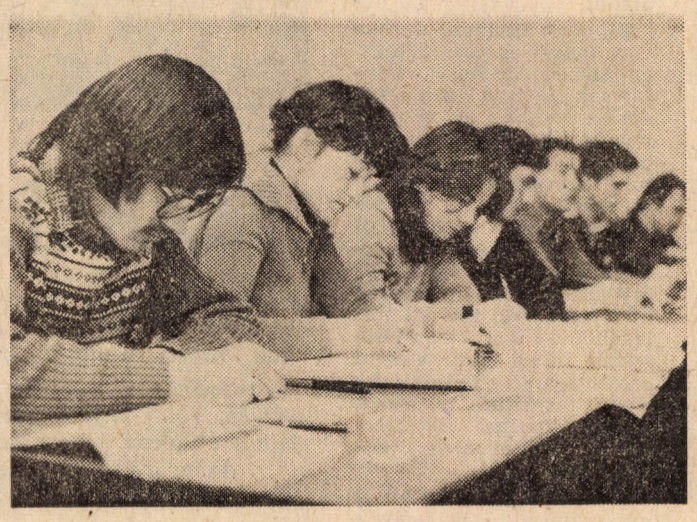

Arccal a füzet felé

Éppen alábbhagyna már a vitakedv, a tanár úr nagyon jókor teszi fel a következő kérdést:

— Ma Magyarországon a proletárdiktatúra melyik funkciója a legfontosabb?

A válaszok a „gazdasági-szervező" és a „kulturálisnevelő" között osztanak meg.

Ismét ugyanazok mondják el véleményüket, akik eddig, de ők teljesen fesztelenül, még vitáznak is egymással. Szóba kerülnek az életszínvonalpolitika kérdései, a termelékenység, a termelési struktúra szükséges változásai, a korszerű műveltség. A szakemberképzésnél valaki egy idevágó Berend-tanulmányt említ meg, ezután az „emberi beruházásokról" beszélnek. Kissé megélénkül a hangulat, ennél a résznél érdekesek és értelmesek a hozzászólások.

Újra elméletibb kérdés következik. A proletárdiktatúra átmeneti jellege, szakaszai, azok jellemzői. Azután valaki kérdez: hogyan ítélik meg a proletárdiktatúrák a nyugateurópai kommunista pártok, és mi hogyan értékeljük állásfoglalásukat. Itt a tanár úr monológja következik, aki tényleg odafigyelt rövid, de átfogó áttekintést kapott.

Öt perc van még az órából, mikor a szocialista demokrácia tárgyalására térnek át.

— Itt mindig tovább tart az óra, mint háromnegyed — súgja a mellettem ülő srác —, de így is csak elkezdeni sikerült az újabb témakört.

Mindenki azt várja, hogy mehessen már, senki nem akar hozzászólni. Körkérdés következik: ki mit ért szocialista demokrácián. A kép elég tarka: beleszólást a közügyek intézésébe, egy állandóan fejlődő kategóriát, ugyanazt, mint az előttem szólók, a vélemények intézményesített érvényesülését, a többség érdekében való ügyintézést.

A tanár úr kiegészíti az elhangzottakat, vagyis megválaszolja a kérdést.

Összefoglalja az óra vázlatát, körvonalazza a következőét. A hallgatók türelmetlenek, szedelőzködnek.

Az egyik diák azt mondta, ez az óra mozgalmasabb volt, mint máskor. Ez elgondolkodtat. A foglalkozáson tizenketten voltak jelen (vajon hányan hiányoztak?). S ebből a tizenkettőből ötnek egyetlen szónyi hozzáfűznivalója, vagy kérdése nem volt az elhangzottakkal kapcsolatban. A többiek, akik hozzászóltak sem keltették mindig egyértelműen a jól felkészült diák benyomását. Az egyetlen, amit példaként említhetek a tanár úr szemináriumi munkája volt. Magyarázataiból többet okulhattak volna a csoport tagjai ha alaposabban készülnek fel. Gyanítom, hogy abban az esetben az órai vita is messzebbre jut el. Meglepő volt számomra, hogy azok, akik szótlanságot fogadtak, milyen jól tudták magukat tartani ehhez. Háborítatlanul vészelték át az órát, igaz túl sok értelme nem lett volna faggatni őket.

m. g.

Új seprő jól seper

Nem a közmondás igazával akarok szembeszállni amikor azt mondom, hogy Törökbálinton még egy kimustrált seprő is örömet szerezne. Csak sepregetni lehessen vele! (Ami kétségkívül a legnagyobb erénye egy közönséges seprőnek.) A kollégiumban a seprő hiánycikk. Csak egynéhány kiváltságos szoba rendelkezik vele, de azok is mélyen hallgatnak beszerzésének körülményeiről.

Amióta aláírtunk egy nyilatkozatot a gazdasági irodában, mely szerint a szobánkban kötelesek vagyunk magunk takarítani (ez egyik normális kollégiumban sem divat), azóta a takarító eszközök beszerzése folyamatban van. Október első napjaiban még nem értettük, hogy mit is jelenthet a „folyamatban van", de nemsokára rájöttünk a kifejezés értelmére. Vagyis, „folyamatban van": nemcsak ma, de holnap sem, valószínűleg holnapután sem kapunk seprőt. Lapátot sem. Sőt egyéb eszközöket sem.

A fent említett nyilatkozatra különben azért volt szükség, mivelhogy a két darab emeletes ágyunkból négy darab földszinteset csináltunk. Így a takarításban megtestesült társadalmilag szükséges munkamennyiség bizonyos százalékkal növekedett, amit ugyanazon fizetés mellett egyetlen-egy takarítónő sem vállalhatott. (Az azóta lecsökkent munkamennyiséget mindegyik vállalta.) S a gazdasági vezetés a „reklamációt nem fogadunk el" elv jegyében működik.

Bizonyára érthetetlen egyesek számára, hogy mégis mire várunk, amikor a tervek teljesítése határidő előtt képtelenség. Semmi esetre sem tapsra. Inkább arra, hogy nemsokára lesz seprő is, amit reggelente kezünkbe kaphatunk, és kiélhetjük kispolgári örömeinket, hogy egy kicsit otthonosabban érezhetjük magunkat a tisztaságban. ESETLEG arra, hogy valaki, valahonnan odacsap az asztalra.

Dombóvári Nóra

A Metrótól az egyetemig

A Metrótól jött az egyetemre. Ott dolgozott. Szeptembertől pedig a közgáz nappali tagozatán tanul. A srácok azt mondják rá, hogy papa. Doyenje lett harmincegy évével a csoportnak. Középtermetű, sűrűkötésű ember Szmólinka Rezső. Látszik rajta, hogy kemény munkához szokott. Úgy ül le is, mind aki csak egy cigarettaszünet erejéig akarja otthagyni a gépét. Tán még a gép robaja is a fülében van.

— *Lent dolgoztál a föld alatt?*

— Nem. A felszínen cölöpalapozó munkát végeztem. Francia gépek dolgoztak a kezem alatt. Évről évre jobbnál jobb gépeket kaptunk. Az új technológiát tanfolyamon sajátítottuk el. Így aztán ha akartam, ha nem tanulnom kellett, szerencsére nem esett nehezemre.

Persze nem ez volt az egyetlen alkalom, amikor a könyv fölé hajolt. Érdekelte a politika, és nem sajnálta rá a fáradságot sem. Marxizmust tanult közép- és felsőfokon. Akkor határozta erre el magát amikor bekapcsolódott a KISZ-be. Az elmúlt tíz évben a Metrónál volt KISZ-titkár, brigádvezető, a vidéki munkák során bejárta Magyarországot, és mindezt csakúgy egyik napról a másikra otthagyta.

— Van egy nagyon jó barátom a Metrónál, aki szólt nekem: „próbáld meg, hátha felvesznek". Tudtam erről én is, hogy van ilyen tanulási lehetőség, de csak a szakmunkásoknak. Később azonban bővítették a jelentkezők körét. Így aztán úgy értelmeztük, hogy a nappali érettségimmel is bekerülhetek az ÉSZET-esek közé. Egy nappal a végső határidő előtt jelentkeztem és felvettek. Az egészben az volt a legszomorúbb, hogy a barátom a szűrővizsgák során kiesett.

— *Hogyhogy nem műszaki egyetemre mentél? Hiszen szereted a gépeket, és ahogy említetted acélszerkezeti szakközépiskolában érettségiztél.*

— Jobban érdekeltek a társadalmi, gazdasági, politikai kérdések. S ahogy haladtam előre a tanulásban a marxizmus—leninizmus esti egyetemen, csak erősödött bennem az érdeklődés. A KISZ-titkári munkám is hozzásegített a választáshoz. Elég széles körben átláttam a vállalatot, a gyakorlati munkától a vezetésig. Évről évre jobban tisztázódtak előttem azok a problémák, amik ellen korábban csak hőbörögtem. Még a közgázról szó sem volt, amikor úgy döntöttem, hogy az ML egyetemen szoc. pg-re szakosodom. Az érdekelt legfőképpen, hogy a mai viszonyok között az ember hogyan találja meg a helyét. Ezért izgattak különösképpen az érdekviszonyok. Hát most már majd itt akarok elmélyülni ezekben a kérdésekben.

Ez a tudatos választás kifejeződik abban is, amilyen nagy várakozással tekint az egyetem elé. Pedig tulajdonképpen hosszú évekig meg sem fordult a fejében, hogy más legyen, mint amire a Metrónál szánta magát. Kétkezi munkások voltak a szülei is, méghozzá olyanok, akik szerették, amit csináltak. Apja bádogos és lakatos volt, édesanyja a szövőgép mellől ment nyugdíjba. S noha a mama kisajtolta a fiából az érettségit, a családi döntés úgy szólt, hogy a nővérének kell továbbtanulni. Rezső először műszaki rajzoló lett. A katonaság és a nősülés után olyan munkát keresett, ahol „pénzt" is lehet keresni. Így került a Metróhoz. Volt, hogy az újítási pénzzel tízezer forintot vitt haza. Feleségével nehezen gürcölték össze, amilyük van. Szövetkezeti lakást vettek, berendezték, felöltöztek, s csak amikor lassan lábaltak ki a gondokból, ébredt fel benne a változtatás vágya.

— Tíz évvel ezelőtt fordítottam egyet a sorsomon, amikor a Metróhoz jöttem. És most, tíz év után hogy átléptem a harmadik X-et, sokat gondolkodtam azon, mi legyen velem, hogyan rendezzem a további életem. Hajlottam afelé, hogy maradok a vállalatnál, s ha meg is fordult a fejemben, hogy az ML egyetem után tanítani fogok, a gépet azért eszem ágában sem volt otthagyni.

A helyzet mégis úgy hozta, hogy mégis új irányt váltott. Harmincévesen elhatározta, hogy értelmiségi lesz. Az előkészítő azoknak volt nehéz, akik gyakran írtak nullás dolgozatot matekból, és pg-ből. Látta a társai vergődését. Ő középiskolában is jó matematikus volt, s úgy látszik, az ember még ilyen idő távlatából sem felejt teljesen. Mindemellett érezte, hogy kevés az egy év. Ez idő alatt nemcsak a tárgyi tudás megszerzése volt a cél, de meg kellett változtatni egész szemléletét, hogy lássa a tények mögötti törvényszerűségeket is. Szükség volt a rendszeres munkára, viszont a legszorgalmasabb munka mellett sem volt idő arra, hogy lemenjenek a dolgok mélyére.

— Tizenöten kezdtük az előkészítőt a csoportban, és öten kimaradtak. Szigorú, de egyben kitűnő tanáraink voltak. Rácz Károlynak és Hardi Lászlónak nagyon sokat köszönhetünk. Engem a munkában szerzett tízéves tapasztalatom ide is elkísért és átsegít remélem az egyetemen is. Szeretek szembenézni a dolgokkal, s minél nagyobb a feladat, annál több energiát vagyok képes belevinni.

— *Mit vársz az egyetemtől?*

— Olyan szakképzést szeretnék kapni, ipar, tervező, vagy szervező szakon, amelyet majd visszatérve a vállalatnál használni tudok. S noha különösebb elvárások nélkül jöttem az egyetemre, azt mégis nagyon szeretném, ha precízebb, pontosabb tájékoztatást kapnék a gazdasági életről, mint amit az újságok megírnak. Jó lenne naprakész információkkal rendelkezni, szeretnék megismerkedni olyan folyamatokkal, ismeretekkel, amiket nem is publikálnak, mert kíváncsi vagyok a várható fejlődési tendenciákra, hogy honnan hová tartunk, társadalmi, gazdasági és politikai értelemben az egész világ viszonylatában.

Azzal kezdi a napját Rezső, hogy a nagyobbik, hétéves kislányát elviszi az iskolába. (Véletlen, hogy egyszerre járja apa és lánya az elsőt.) Aztán rohan ő is szemináriumra, előadásra. Már lassan csak a tanár hangját hallja, mert idővel elhalkul fülében a gép zúgása is. S a közgazdasági világ, melynek fogódzkodói csak sejlettek előtte, hónapról, hónapra erőteljesebb kontúrokkal bontakoznak ki.

— *Most, hogy itt vagy, osztatlan az örömöd?*

— Nem mondhatnám. Volt egy kritikus időszakom, amikor kezdtem elszaggatni azokat a szálakat, amik a vállalathoz, korábbi életemhez kötöttek. Nehéz volt felszámolni a hat-tízéves barátságokat, de rá voltam kényszerítve, mert a nagy ritkán adódó félórás gyári látogatások nem elegendők a barátságok ápolására. A régiek már nincsenek, újra pedig még nem akadtam. Pedig nagyon vágyom rá, hogy pótoljam a hiányát, hogy olyan embereket ismerjek meg itt az egyetemen, akikkel érdemes barátságot kötni, hogy ebben a közösségben is megtaláljam azt, amit otthagytam, s amire jó érzéssel gondolok vissza.

H. E.

A felvételeket Fáth Péter készítette

Vizsga előtt

Na, most akkor, szépen nekikezdünk a biflázásnak, hat óra, este nyolcra az első fejezetet bevágom. No ... nono, de micsoda piszok van itt! Hogy lehet ilyen asztalnál tanulni! Le kell törölni, meg ha már kint vagyok a konyhában a tegnap esti mosatlant is elintézem. Aztán, ha már minden kész, tiszta lelkiismerettel elkezdhetem. Nem izgatja az embert, az a sok mosatlan, meg aztán ki tudja mikor jut rá időm, ha én egyszer elkezdek tanulni!

Így, most már minden ragyog, hm az idő egy kicsit elcsúszott, már fél hét, de sebaj, hamar behozom azt a kis lemaradást. Na, nézzük csak. Érdekes, milyen nehezen jár az agyam. Persze, ezek a frontátvonulások, az ember tisztára kába lesz tőlük. Hát így pedig nem lehet, csak bámulom a betűket. Kávét kell innom! Akkor aztán, mint a borotva, úgy vág az agyam — még talán hamarabb is befejezem az első fejezetet. Szóval megéri az a kis időveszteség.

Nna, így már teljesen más! Éles, pihent aggyal, így kell ezt csinálni! Na, gyerünk csak, hú, de milyen gyorsan megy, minden szóra emlékszem. Ez az, ... ez ... hát igen, egy kicsit már késő van, fél nyolc. Hát persze, múlik az idő. Na, de hol is tartottam? Ejnye, de furcsa, most meg hiába olvasom ezt a szöveget, állandóan arra az amerikai filmre gondolok, mintha két agyam lenne, az egyik tele van ezzel a filmmel. Bár ami azt illeti, már háromnegyed nyolc. Ilyen későn ugye érthető, hogy nem fog annyira az agy. Ki kell egy kicsit kapcsolódni. Nem fogom magam túlterhelni! Például egy jó kis film szépen kikapcsolna. Aztán természetesen megtanulok mindent. — Azzal felpattant és elviharzott moziba.

Révész Zoltán

Minőséget, minden mennyiségben

Napilapjaink hirdetési oldalain a lakáskeresők gondjairól olvashatunk talán a legtöbbet. Minden család önálló lakásban szeretne élni, s minél komfortosabban. Igényük természetes, de ma még kielégíthetetlen.

Az évtized végére összesen 760 ezer lakás lesz a fővárosban. Ez önmagában hatalmas szám. De még 180 ezer lakásigénylő van Budapesten.

A helyzet tehát — az utóbbi tizenöt év nagy eredményei ellenére — nem túl rózsás, de ennek elsősorban történelmi oka van. A háború előtt a fővárosi lakások 70 százaléka volt komfort nélküli, szoba-konyhás. A háború pusztításai és Nagy-Budapest kialakítása csak tovább rontották a statisztikát.

A hatvanas évek elején rohamléptekben indult meg a fejlődés. A lakásépítési program végrehajtása ma is a legfontosabb társadalompolitikai feladat. Hogy mekkora, arról tanúskodjanak a számok: amíg 1910 és 1930 között 107 ezer lakás épült Budapesten, addig 1965-től 75-ig, fele annyi idő alatt, 137 ezer, méghozzá összkomfortos. Az ezt követő tizenöt éves lakásépítési program — amelynek most az első harmadához közeledünk — összesen 300 ezer új lakás felépítését írja elő Budapesten. Magyarországon az állami lakások negyven százaléka itt épül ebben a tervciklusban.

A nagyarányú építkezések megváltoztatták a város képét. A történelmi városmag körül megjelentek a lakótelepek és az új lakók. Akik az első hetek örömünnepe után, bizony gyakran mérgelődnek is. Az önálló lakás tágasabb, egészségesebb ugyan a réginél, de valóban nehéz sokáig örvendezni ezen, ha már természetes környezetté vált. Bosszantó viszont — például —, hogy sok helyen a ház körüli gödrök, az otthagyott építőanyag és a rossz közvilágítás miatt a gyerek nem mehet le játszani, ha egyáltalán van a környéken játszótér. A lakótelepi buszokon délutánonként tömött szatyrokat cipelnek az asszonyok, levezető gyakorlatként az első és a második műszak között...

A felsorolt — és fel nem sorolt — bajokra az orvosság: a komplex lakásépítés. Erről beszélt *Gérnyi Kálmán*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese:

— A lakótelepes építkezés egyértelműen meghatározza a város és részei alakulását. Ha úgy látjuk, hogy túlzsúfolt a központ, a belváros — és most úgy látjuk —, akkor fejleszteni kell a lakótelepes városrészek önálló centrumát. Bevásárlóközpontot, sportolási, szórakozási lehetőségeket kell teremteni a lakótelepieknek. A bölcsődéket, óvodákat, iskolákat is a lakásokkal együtt szeretnénk átadni.

Ez így drágább, mintha csak lakást és közműveket építenénk, de már túljutottunk azon a szakaszon, amikor csak a lakások mennyisége számított. Ez nem jelenti azt, hogy ezentúl kevesebbet építünk. Igyekszünk tartani a terv szerinti ütemet, de ha mégis szükségessé válna — inkább szerényebb legyen az építkezés üteme, minthogy újra csak „félkész" lakótelepeket adjunk át. Nem szabad, hogy a pillanatnyi eredmények elfedjék: mi most nemcsak lakásokat építünk, hanem Budapestet is. És nem is csak tízhúsz évre...

A komplexitás fontosságát mutatja az is, hogy a megváltozott gazdasági körülmények között még az előző tervidőszakok „infrastrukturális mulasztásainak" pótlásához is hozzákezdtünk. A takarékosság olyan formáit kell választanunk, mint például: az eddigieknél lelkiismeretesebben kell mérlegelnünk, hogy mely épületek maradhatnak meg akár évtizedekig, s melyeket szükséges mindenképp szanálni. Rengeteg pénzt emészt fel az új városrészek közművesítése is: a jövőben figyelembe vesszük a tervezésnél az optimális lakó- és lakássűrűséget is. A VI. ötéves tervben a mostaninál több albérlők házát, garzonházat, nyugdíjasházat, azaz kényelmes, jó beosztású, egy-másfél szobás lakást építünk. Tervezzük, hogy a fiatal házasokat önálló otthonhoz segítjük: az első lépcsőben másfél szobás kisebb lakást építenénk és utalnánk ki nekik — és ha gyermekekkel bővül a család, akkor legyen már lehetőség arra, hogy nagyobbat, igényjogosultságuknak megfelelőt kapjanak.

És, ha a lakások átlagos alapterülete nem is nagyon növekszik, mégis lehetővé válik, hogy az épülő lakások másik része nagyobb legyen az eddig megszokottnál.

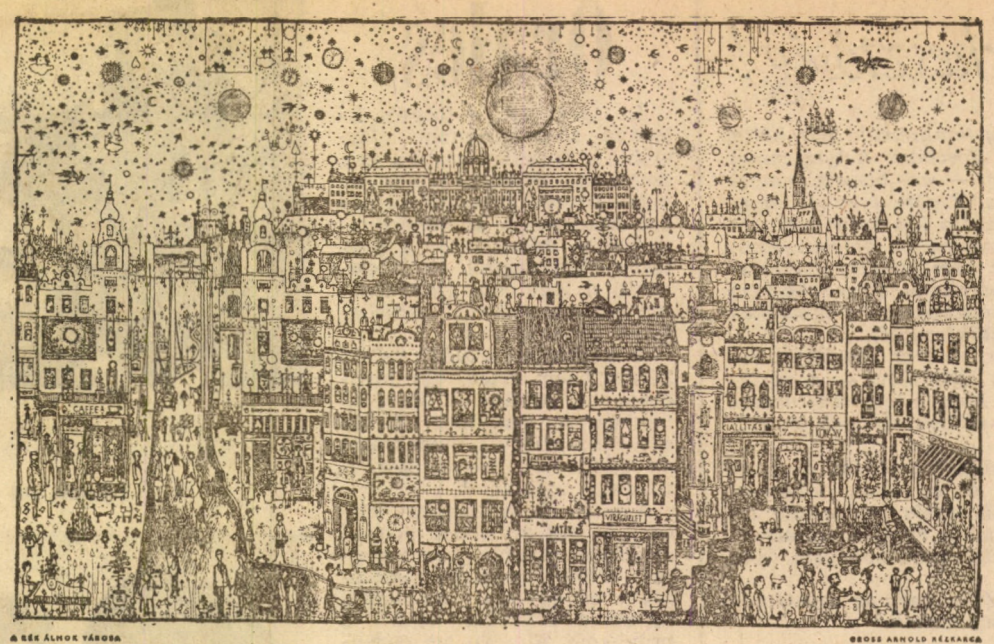

A KÉK ÁLMOK VÁROSA — GROSS ARNOLD RÉZKARCA

BUDAPEST, A KÉK ÁLMOK VÁROSA

— ilyennek látja Gross Arnold, kinézve a pesti ferences templom toronyablakán. Ellátni innen a virág- és játékboltok fölött Kondor műterméig, vagy annál is tovább. Régi háztetők hullámain.

Budapest nemcsak a kék álmok városa, hanem mindig változó valóság is. Több mint kétmillióan élünk itt, s éjjel néha tényleg kék álmot látunk, ablakon kiderengő tévé-kéket, füstfelhőn átsütő ég-kéket.

Azért a földön járunk. Budapest drága aszfaltján.

ÖN HOGYAN UTAZIK A MUNKAHELYÉRE?

Hát, ezt nem értem. Hogy' lehet ilyet kérdezni? Felülünk a villamosra (buszra, metróra, HÉV-re), és odautazunk. Hogy idejében odaérjünk, reggel jó korán felkelünk. Még sötét van akkor.

Erről inkább ne is beszéljünk. Az a reggeli fél (háromnegyed, másfél) óra fárasztóbb, mint az utána következő nyolc. Több erőt kivesz belőlem. Úgy érzem, hogy a fél villamos az én lábamon áll.

Néha csodálkozom is ezen. Minden lámpa pirosra vált, ha közeledünk, minden rendőr keresztbe fordul. És egyszer három megállón keresztül keresem a táskámat. Aztán rájöttem, hogy ott van a combomnál, nem tudott lesni. Megszűnik a gravitáció ezeken a reggeli járatokon.

★

— Hogyan fogunk a jövő tavasszal Dél-Pesten közlekedni?

— Már elkészítettük a terveket, amelyek majd akkor valósulnak meg, ha megindul a metró az új szakaszon, a Kőbánya—Kispest pályaudvarig. Mint a többi metróvonalnál, itt is az volt a célunk, hogy minél több ember utazhasson a leggyorsabb közlekedési eszközzel. Két villamos- és nyolc autóbuszjáratot meg is szüntetünk. A lakótelepekről viszont új gyorsbuszok viszik majd az embereket a metrómegállókhoz: a Könyves Kálmán körútra, az Ecseri útra, a Pöttyös utcához, a Határ útra és a Kőbánya—Kispest vasútállomásra. A vidékről bejárók a pályaudvarról öt perc alatt a metró végállomására juthatnak.

— Azon kívül, hogy a metró a városnak ezen a részén is jelentősen meggyorsítja a közlekedést, mi változik még?

— A dél-pestiek körülbelül negyedórával később indulhatnak a munkahelyükre, s ugyanennyivel hamarabb érhetnek haza — attól függően, hogy milyen messzire utaznak a metróval. Valóban, ez a legfontosabb változás. De — és ezt majd mindenkinek magának kell mérlegelnie — a távolabbi környéken lakók is megváltoztathatják közlekedési szokásaikat. Megszűnik a Nagyvárad tér csomópont- és átszállóhely-jellege, csökken a Boráros tér jelentősége is (bár ez utóbbi majd a híd elkészültekor derül ki). Az Üllői út teljes hosszában az autósoké lesz, gyorsabban, biztonságosabban közlekedhetnek. Ami pedig a BKV, s így az egész város hasznát: a metró buszokat szabadít fel, amelyeket a most túlzsúfolt vonalakon állíthatunk be. Nagyobb ütemben folytathatjuk a villamosok selejtezését, leváltását is.

— Tényleg, sokszor tapasztaljuk, hogy lassúak, idegesítőek a villamosok...

— Jönnek a Tátrák, sajnos, nem olyan ütemben, ahogy szeretnénk. De meg kell értenünk a csehszlovák partnert: ez egy új típus, még nem tudják nagy sorozatban gyártani. Lassítja a villamos-, troliközlekedést a sok váltó is — ezen pillanatnyilag nem tudunk segíteni. A Nagykörutat azonban mindenképp gyorsabbá kell tenni. Ha elkészül a Petőfi-híd, a közlekedési lámpákat a villamosokhoz fogjuk igazítani.

(A kérdésekre Kövesdiné Sághi Emese, a BKV hálózatfejlesztési osztályvezetője válaszolt.)

★

Nos, ön hogyan utazik a munkahelyére?

Metróval.

HIDAK

Az első budapesti hidat szinte napra pontosan százharminc éve adták át a forgalomnak. Azon a napon — jóval a hivatalos egyesítés előtt — a Lánchíd végleg össze is kötötte Budát és Pestet, eggyé olvasztotta a fővárost. A mi szemünkben tehát ez a híd nemcsak híd, vagy nemcsak az első budapesti híd, hanem több annál. Jelkép.

Ha már a hidaknál tartunk: úgy látszik, belejöttünk a híd(át)építésbe. A mai Erzsébet-híd felújításában még egy osztrák vállalat is kapott feladatot, de a Margit-hidat már magyarok — és rekordidő alatt — varázsolták újjá. Most a Petőfi-hidon is ugyanők dolgoznak. Még gyorsabban, jobban, mint előzőleg.

Ezután az Árpád-híd következik...

Félkész-ház-akció

Az V. ötéves tervidőszakban várhatóan, mintegy 90 ezer új budapesti otthon épül fel. Közel 30 ezer a „nem állami". Ennek pedig egyik nagyon fontos formája a telepszerű, többszintes magánerős építkezés, s ebbe a kategóriába tartozik a munkáslakás-akció is. 1976 óta lakásonként 160 ezer forintot ad arra a Fővárosi Tanács, hogy a vállalati lakótelepeken is felépüljön az óvoda, az élelmiszerüzlet stb.

És, mert az anyagi forrásokon kívül a kivitelezői kapacitás is végtelenül szűkös, az illetékesek újabb megoldást kerestek.

A kezdeményezés neve: „félkészház-akció", s ez annyit jelent, hogy a vállalatok nemcsak pénzzel segítik az építőket, hanem átvállalnak szakipari munkákat, a leendő lakók pedig, akár kalákában is, segíthetnek tapétázni, csempézni, mázolni — ki mihez ért. Így az építők kapacitást, az építtetők pénzt takarítanak meg, átadáskor pedig kevesebb lesz a hiba...

(Az információt Sebes Miklóstól, a Budapesti Pártbizottság gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetőjétől kaptuk.)

Az oldalt összeállította Bertalanfy Judit és Tardos János.

Fotó: Jászberényi Gyula

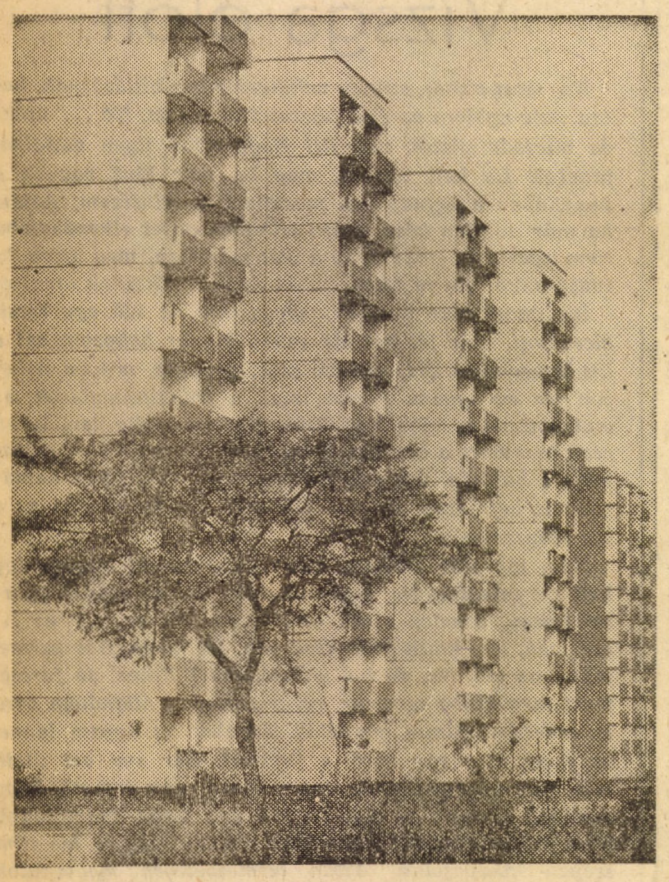

Az erzsébeti lakótelepen megkímélték a fákat

Színházalás

Fehér holló ma még a lakótelepeken a mozi, a művelődési ház. Könyvtár csak akad itt-ott, de színházról például álmodni sem lehet. A Kaposvárnál nagyobb, közel hetvenezer lakost számláló Újpalotának valószínűleg nem lesz soha olyan színtársulata, de még csak színházépülete sem, mint a somogyi fővárosnak.

Este nyakába venni a várost, szép ruhában lökdösődni a buszon, villamoson, és előadás után taxit keríteni — kinek van kedve, ereje a hosszú nap után?

Két éve, hogy az amatőr színjátszó együttesek maroknyi csapata — szűkös fellépési lehetőségeit bővítendő — szabadtéren is előadható produkciókkal szállta meg a lakótelepek utcáit, tereit. Legalábbis azokban a kerületekben, ahol a művelődési osztály elfogadta a Fővárosi Tanács ajánlatát, és támogatta az akciót.

Az ingerszegény lakótelepeken pedig eseménynek számított minden előadás, az előtte néhány órával elkezdődött csinnadrattával, mókázással, hírveréssel együtt. Mint közlekedési baleset, úgy vonzotta a járókelőket, gyerekeket a sok hangos, festett-jelmezes komédiás. Kinyíltak az ablakok, és nem akadt senki, aki a játszókat csendre, rendre intette volna, néztek őket megbűvölten. Aztán napokig mondogatták, kár, hogy vége lett.

Idén nyáron tíz kerületben, negyvennégy előadást tartott többek között a Perem Színpad, a Pinceszínház, a Gyermekjátékszín, a KISZ Központi Művészegyüttesének Színpada, és a Nyiltszín.

Ősz van, hűvösödnek az esték, meg a terek. Véget vetni azért nem kellene a játéknak, ha egy-egy vállalat alkalmanként fedelet kínálna az előadásokhoz.

Mert színjátszáshoz három dolog kell: előadók, nézősereg és helyiség. Az előbbi kettő vár a harmadikra...

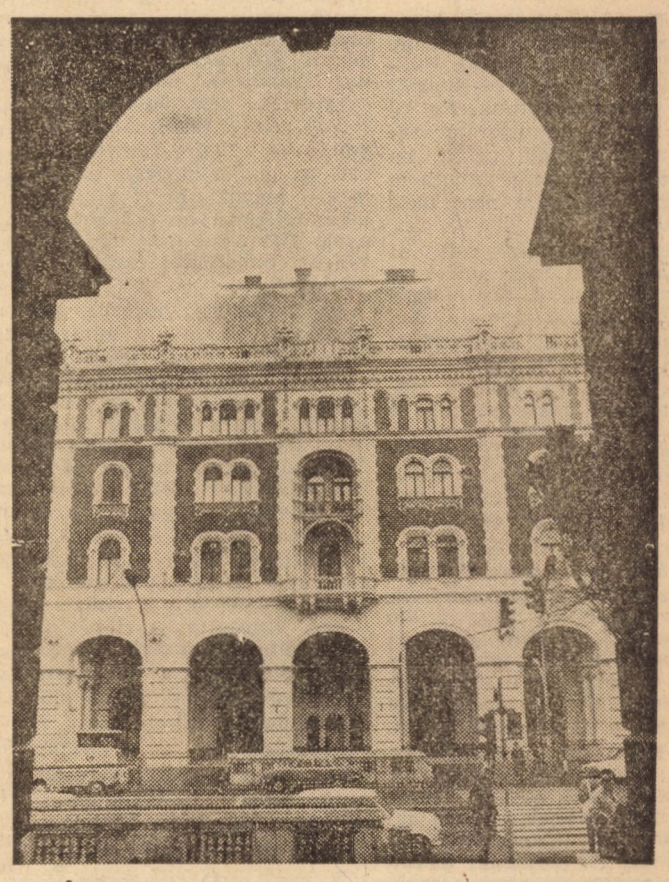

Az Állami Balettintézet sok év után újra állványok nélkül

Hatvankét éves örökségünk

(Folytatás az 1. oldalról)

igyekvő kísérletekből. És bár ma még jelentős a kommunista mozgalom támogatóinak tábora, azt mégis mindenki kénytelen elismerni, hogy *„... végül is a tőkés világgazdaság az, amely az 1970-es években válságba került.* De hogyan is áll a tőkés világ válságának kérdése, s hogyan alakult az 1970-es években a két rendszer, a szocializmus és kapitalizmus közötti világméretű harc és a szocializmus előretörése, amelyet az utóbbi évtizedek világfejlődése döntő tényezőjének tekintünk."

„Az 1970-es évekre a tőkés termelés és termelőerők társadalmasodása újabb, magasabb szintre emelkedett... *A tőkés világgazdaságban mindinkább elterjedtek az új transznacionális konszernek, amelyek lényegesen befolyásolják a nemzetközi együttműködés szerkezetét és működését, s a világgazdaság erőviszonyait...*

Az alapvető nemzeti hatókörű *állammonopolista rendszer ilyen körülmények között az utóbbi időre mindinkább válságba került, s a tétova kísérletek a nemzetközi szintű állammonopolista szabályozásra ez ideig nem voltak képesek mérsékelni a hatalmas mértékben társadalmasított termelőerők és a magántőkés viszonyok közötti ellentmondások legújabb megnyilatkozásait.* A válsággal párhuzamosan az imperializmus *külső térvesztése is folytatódott.* Az 1970-es évek első felében a gyarmati rendszer utolsó legjelentősebb bástyái is összeomlottak, elég ha csak a portugál gyarmatok felszabadulására és a vietnami vereség kapcsán az Egyesült Államok délkelet-ázsiai visszaszorulására utalunk...

Sikerek születtek a választási törvények kiterjesztésében, a kommunista pártok és haladó mozgalmak működésének legalizálásában, és befolyásának szélesítésében, a női egyenjogúság elismerésében. Az 1970-es években a szabadságra vágyó népek fantasztikus mennyiségű láncot téptek le magukról, újabb és újabb vereséget mérvén a haladásellenes erők, valamint a tőke pozícióira. *A haladás és a szocializmus javára bekövetkezett erőviszony-változások alapján az imperializmus vezető körei arra kényszerültek, hogy a békés egymás mellett élés tényét hivatalosan is elismerjék."*

„A szocialista forradalom *1917 októberében Oroszországban győzött.* A harc *az új és szebb világért azonban hosszú történelmi korszakot átívelően folytatódik...*

Az imperializmusnak van még elég ereje ahhoz, hogy az 1970-es években ígéretesen gyorsuló enyhülési folyamatot objektív alapjai ellenére fékezze, ellentmondásossá tegye, sőt veszélyeztesse."

Befejezésül *dr. Palánkay Tibor a jelen lehetséges és szükséges tetteire hívta fel a figyelmet.* „... Mély meggyőződésem, hogy *ma a hatni és alkotni akaró közgazdász, vagy mérnök a gazdasági építésben is éppúgy meglelheti a forradalmi lelkesülés és helytállás ezernyi nemzetnek használó és embert nemesítő útját és formáját, mint nagyapáink, vagy apáink 60, vagy 35 évvel ezelőtt a lövészárkokban."*

Az ünnepi beszéd után került sor *az évforduló alkalmából kitüntetettek köszöntésére. A Munka Érdemrend arany fokozatát* kapta *dr. Kollarik Amália,* egyetemünk személyzeti vezetője, a gazdaságföldrajz tanszék docense, a *Munka Érdemrend bronz fokozatát dr. Szabó Katalin,* a politikai gazdaságtan tanszék docense; a *Magyar Népköztársaság Sport Érdemérem arany fokozatát dr. Kreskay Ferenc,* a nemzetközi kapcsolatok tanszék vezetője, egyetemi tanár, a szakszervezeti bizottság elnöke; *a Magyar—Szovjet Baráti Társaság aranykoszorús jelvényét dr. Forgács Tibor,* a kereskedelmi kar dékánja, egyetemi tanár, a belkereskedelmi tanszék vezetője; *magyar—szovjet műszaki-tudományos együttműködés 30. évfordulója alkalmából emlékérmet és díszoklevelet kapott dr. Nyilas József,* a világgazdasági tanszék vezetője, egyetemi tanár. *KISZ-kitüntetésekben részesült dr. Forgács Csaba,* az agrárközgazdaság tanszék adjunktusa, *(KISZ Érdemérem); dr. Kerekes Sándor,* az ipari technológia és áruismereti tanszék adjunktusa *(KISZ Érdemérem);* valamint *Holczer Péter* hallgató *(KISZ KB Dicsérő Oklevél).*

Ezek után került sor Varga Jenő szobrának megkoszorúzására, majd az egyetemi művészeti csoportok műsorával zárult az ünnepség.

F. Gy.

Beszélgetés Osváth Máriával, az I. évfolyam KISZ-titkárával

„Én nem éltem át ezt a passzivitást"

A Közgazdász szerkesztőségében ültünk le beszélgetni Osváth Marival. Elképzelésünk az volt, hogy megpróbálunk átfogó képet adni Mari KISZ-es múltjáról, jelenéről, illetve arról, mik az elképzelései jövendő KISZ-munkáját, a KISZ jövendő munkáját illetően.

— *A középiskolában négy évig egy hétszáz tagú KISZ-szervezet élén álltál, s ezalatt sok eredményt értetek el, fejlődött a KISZ-szervezetetek. Tavaly zajlott az Ifjúsági Magazin hasábjain egy vita „Politikusabban, aktívabban" címmel. Hogyan foglaltál állást ebben a vitában?*

— Nálunk is volt néhány KISZ-tag, aki „fásult" volt, éppen ellentéte az IM-vita címében foglalt igényeknek. Ennek a jelenségnek kiváltó oka szerintem legfőképpen a politikai vitakörök rossz működésében keresendő. A témák, melyeket ezek a vitakörök maguknak kiválasztottak, vagy túl alacsony, vagy túl magas színvonalúak voltak a résztvevőknek. A mi megyénkben gondot jelent az is, hogy nem voltak megfelelő vitavezetőink. Így ezekben a körökben, ahol éppen fel kellett volna rázni a tagságot, ez nem történt meg.

— *A helyi tapasztalataidon túl, általánosságban te mire véled ezt a nagymérvű „passzivitást", ami a középiskolai KISZ-életben a cikksorozat tanulsága szerint elterjedt?*

— Nos, én nem éltem át ezt a passzivitást. Sőt, olyan társaságba sem keveredtem, ahol visszafejleszthették volna bennem azt az igényt, hogy emberek közt élve, dolgozva érezzem jól magam. Egyébként tudod: ha például egy alapszervezetben van két passzív ember, az a többi aktívat is visszafogja.

Aztán akadtak nálunk is olyanok, akiket kétlábonjáró politikai lexikonoknak nevezhetnénk. Kimerítő lexikális ismeretek szintjére sajnos még nem jutottam el. Meg kell mondanom, hogy bár foglalkozom vele, de nem szeretem a politikát.

— *Ez egy kissé furcsán hangzik. Nem adnál rá bővebb magyarázatot?*

— Nem tudok pontos feleletet adni. Tulajdonképpen a politika — szerintem barbár — katonai oldala az, amit nem állhatok. Hogyan foglalkozhatnak felelős államférfiak azzal, hogy kinek hány rakéta-fegyverrendszere van, amikor milliók éheznek a földön?!

— *A politika erkölcstelen természete az, ami zavar?*

— Talán az is, de nem tudom pontosan, csak az ellenérzéseim bizonyosak ezen a téren.

— *Térjünk át az első évfolyam küldöttgyűlésén elhangzottakra! Úgynevezett „húzó" embernek tartod magad, vagy inkább koncepciózusnak?*

— Nem akarok beskatulyázott lenni! Ilyennek is, olyannak is. Azt hiszem, egy „húzó" ember attól lesz vezető, ha koncepciói is vannak.

— *Mit szólsz ahhoz a küldöttgyűlésen elhangzott egyik hozzászóláshoz, miszerint az ÉV-nek most olyan emberekre lesz szüksége, akik hisznek abban, amit csinálnak, nem pedig kételkednek?*

A mi vezetőségünk — e néhány hét után olyannak ismertem meg — a realitások szintjén áll, így nincs szüksége túlzottan kételkedő emberekre, sőt én nem örültem volna annak, hogy egy passzimista tagot is beválaszt a küldöttgyűlés.

— *Sokan nem vállalták a KISZ-vezetői funkciót. Te miért vállaltad?*

— Először meglepett az a kérés, vállalnám-e a titkári megbízatást. Örültem, hogy rám gondoltak, mert mindenképpen szerettem volna a KISZ-ben valamilyen funkciót vállalni. Úgy éreztem, meg tudok felelni a megbízatásnak, bár tudom, hogy vannak az évfolyamon, akik nálam sokkal alkalmasabbak erre, csak nem vállalták el.

— *Mit gondolsz, miért?*

— Vagy csalódtak a KISZ-ben, úgy érzik, csak szakszervezeti forma az egész; vagy nem akarják vállalni, mert túl nagy megterhelésnek, felelősségnek érzik. Lehet, hogy közömbössé váltak, mert nem adott eleget nekik a KISZ-ben eddig végzett munkájuk.

— *Miről beszélgettél oly sokat a tavalyi elsős KISZ-titkárral a küldöttgyűlésen?*

— Arról kérdeztem, mik a különbségek az egyetemi és a középiskolai KISZ között. Melyek azok a feladatok, amelyeket elsősorban meg kell oldanunk, nehogy az apróságok közt elvesszen a lényeg.

— *Hogy érted ezt?*

— Nézd, úgy tudom — persze már legalább ötféle véleményt hallottam a tavalyi ÉV-ről —, hogy azért nem sikerült nekik egy csomó dolgot megvalósítani, mert túlzottan részleteire bontották a feladatokat. Nagy és hosszú vitáik voltak, ahelyett, hogy a tagság mozgósítására fordították volna energiájukat.

— *Ezek szerint nektek már vannak konkrét terveitek?*

— Igen, a hagyományos télapó ünnepséget szeretnénk megrendezni Törökbálinton, tenni akarunk a gólyabál minél nagyobb sikeréért, télen KISZ-vezetőképző tábort szervezünk, tervezünk egy „vizsgafórumot" november 21-ére, ahol minden vizsgáztató tanszék képviselője felel bármely idevágó kérdésre, illetve foglalkozunk egy „görbe nap" megszervezésének gondolatával az első évfolyam számára. Ez azt hiszem, elősegítené az évfolyam összerázódását.

— *Ez utóbbit nem értem! Mit tehet itt a KISZ?*

— Az egyetemre mindenki úgy jön, hogy majd elvégzi a tanulásban, ami feltétlenül szükséges, és azon túl hagyják békén. Sokan járják a maguk külön útját és közben beszürkülnek, nem találnak olyan közösséget, ahol jól érzik magukat, ahol olyannak tudhatják magukat, mint akikre szükség van. Lehet, hogy túlságosan naivak az elképzeléseim, de valahogy ez ellen szeretnénk tenni valamit, ehhez kellene, hogy összerázódjon az évfolyam.

Hogy milyen KISZ-titkára lesz az évfolyamnak Mari, azt nem kis mértékben az dönti el, mennyire jól látja a KISZ jelenlegi helyzetét, vagy ahogy ő mondja: mennyire „naivak az elképzelései" valójában. Megpróbáltunk választ kereni a kérdésre, de ezt természetesen az idő fogja majd véglegesen megválaszolni.

Komócsin Sándor

A párt- és tömegszervezeti bizottság munkájáról

BESZÉLGETÉS SELMECI LAJOSSAL

Az egyetemi pártbizottság három munkabizottságának elmúlt ötéves tevékenységéről szeretnénk képet adni a mostani és a következő két számunkban. Ezek a bizottságok a szervezeti formáját kívánják biztosítani annak, hogy minden pártbizottsági tag egyes konkrét feladatban részt vegyen. Első alkalommal a párt- és tömegszervezeti bizottságról beszélgettünk Selmeci Lajossal, a bizottság vezetőjével, a párt vb szervező titkárával.

A párt- és tömegszervezeti bizottság (PTB) — a nevéből is következően — a párt belső szervezeti életével, valamint a tömegszervezetekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik. A PTB éves munkatervek alapján dolgozik, amelyek csatlakoznak a párt vb, és a pártbizottság munkatervéhez.

— A PTB nagyon fontos munkaterülete a pártépítés. Beszélgetésünket kezdjük ennek a területnek az elemzésével.

— Lényegesnek tartom előrebocsátani, hogy a pártépítés alatt nemcsak a tagfelvételt és a tagfelvétellel összefüggő feladatokat értjük — mint azt a párt szervezeti szabályzata is megfogalmazza —, hanem idetartoznak mindazon feladatok, amelyek a párt belső, szervezeti, munkastílusbeli problémáival kapcsolatosak, beleértve a párttaggá nevelést, a párton belüli munka és munkastílus kérdéseit is.

Éveken át probléma volt nálunk a tagfelvételek szervezeti és politikai-elméleti végrehajtása a pártba jelentkezéstől a tényleges felvételig. A problémákat főként az jelentette, hogy nem eléggé tisztáztuk, hogyan kell felkészülni egy majdani párttagnak a tagfelvételhez és hogyan kell az egyes pártfórumoknak elvégezni a munkát, a megítéléstől a jóváhagyásig. Ezeket a kérdéseket a legutóbbi pártkongresszus általában tisztázta. De az esetenkénti alkalmazás és az általános feladat megfogalmazás két különböző dolog. Nekünk egy ideig sikerült megoldani az előírások és követelmények egyértelmű alkalmazását, noha az ismert határozat a párttagság összetételéről és létszámáról egyetemünkön az első időszakban éveken keresztül gátolta a tagfelvételeket. (Arról van szó, nem tudtuk, hogy az egyetemi hallgatók értelmiségiek-e vagy sem, ha igen, akkor hány tagot lehet felvenni.) Az utóbbi három-négy évben azért már túljutottunk ezen a szakaszon. Ebből persze nem következik az, hogy bárkit (hallgatót, dolgozót) válogatás nélkül felvehetünk. Annak kidolgozásában, hogy a felvételeket miként csináljuk nagy szerepe volt a PTB-nek. Ki kellett alakítani azokat az irányelveket, útmutatásokat, amelyek az egyetemen meghatározzák a tagfelvétel menetét: adminisztratívakat és tartalmiakat egyaránt. Most már körülbelül négy éve létezik ilyen útmutató, amelyet minden tagfelvétellel foglalkozó szervezetnek és személynek ismernie kell.

— Most térjünk át a pártépítés témakörében a párton belüli munkára, ennek szervezeti lehetőségeire, problémáira.

— A párt belső szervezeti felépítése egyetemünkön hosszú évek óta problémákkal küzd. Egyetemünkön most megközelítőleg 380 párttag van, akik jelen pillanatban hat pártalapszervezetben tömörülnek. Az egyes alapszervezetek taglétszáma, szervezeti helyzete, jelentősen eltér egymástól; van 18 és 108 tagú alapszervezet is. Nyilvánvaló, nem a forma határozza meg a tartalmi munkát, de a forma, s a forma adta lehetőségek nagymértékben befolyásolják a mindennapi tevékenységet. (Ez a hat alapszervezet csak egy éve működik, előtte öt volt.) A nagy alapszervezeti taglétszám nehezebbé teszi a párttagok munkájának összefogását, a taggyűlések megszervezését, az egyes feladatok megoldását. Éveken keresztül jelentős erőt fordított a PTB a szervezeti problémák megoldására. Nem mondjuk azt, hogy ez teljesen sikerült, de mindenesetre kezdeti lépéseket tettünk, kísérleteket folytattunk. Bár ezek nem találkoztak mindenki egyetértésével. A PTB alakította ki a jelenleg működő szervezeti formát saját pártszerveink korábbi határozataiból kiindulva és felsőbb pártszervek egyetemi munkát értékelő állásfoglalásainak figyelembevételével. Az általános karon történt az elmúlt évben a legnagyobb változás. Ennek a módosításnak egyes részei beváltak, más részei nem, ezeket az elemzéseket a PTB folytatja. Tudjuk azt, hogy számos hibával küszködik ez a rendszer, mégis azt hisszük, hogy most bizonyos módosítások mellett további feladatok elvégzésére is szükség van, amelyek során az egyetemi pártszervezet működésének körülményeit teljes mértékben számításba veszik majd.

A szervezeti kérdésekkel függ össze az a követelmény is, hogy a szervezet minél jobb lehetőségeket nyújtson a mindennapi pártmunkához és a pártszervezet működési egységének biztosításához. Ezért a PTB-nek foglalkoznia kell a pártalapszervezetekkel és a pártcsoportokkal is. Az elmúlt öt évben a PTB megvitatta a pártalapszervezetek irányításának és kapcsolatainak kérdését is.

A párt belső életével kapcsolatos a pártfegyelem kérdése is. Ide tartoznak a fegyelmi követelmények megsértése esetén a tényleges fegyelmi esetek, amelyek az elmúlt években is előfordultak, de itt kell megemlítenünk a fegyelemre nevelés fontos feladatait is. A PTB, mint önálló szervezet, nem foglalkozik a fegyelem egyes kérdéseivel, hanem a Fegyelmi Bizottsággal együttesen segít a megelőzéssel, a fegyelmi helyzet általános értékelésével kapcsolatos feladatok megoldásában.

— Eddig a pártépítés egyes területeiről, a párt belső életéről esett szó. A PTB azonban — nevéből következően — tömegszervezetekkel is foglalkozik, így többek között például a szakszervezettel és az MSZBT-vel, vagy éppen az MHSZ-szel.

— A szakszervezet, az MSZBT, az MHSZ ügyei az elmúlt öt évben többször visszatérő kérdések voltak. A PTB nyomon követi az eseményeket és igyekszik konkrétan, szervezetszerűen is beavatkozni, javítani a munkát az értékelések összeállításával, megvitatásával.

Tulajdonképpen a KISZ mint tömegszervezet szervezeti kérdései is a PTB-hez tartoznának, de a KISZ önállóságát tiszteletben tartva, egy kissé ezek kiesnek a PTB látóköréből; ez lehet, hogy hiba, de nem biztos. Hiszen a KISZ mindig reflektorfényben van a pártszervezet előtt, és egyéb szervezeti egységek — a pártbizottságtól a végrehajtó bizottságig — azért napirenden tartják a KISZ-szervezet általános és konkrét problémáit.

Még hadd szóljak itt röviden az MHSZ-ről és az MSZBT-ről. Az előbbi jóformán nem működik az egyetemen. A Magyar—Szovjet Baráti Társaság egyetemi tevékenységében örvendetes javulás következett be az elmúlt időszakban. Jónéhány éve pusztán nyelvi körként létezett ez a nagyon fontos társaság, aztán, amikor Barla Szabó Ödön elvtárs átvette ennek a területnek az irányítását pozitív változás történt, s ma már, amikor Kiss Artúr elvtárs a vezetője a Társaságnak, egyre inkább a súlyának megfelelő szerepet kezd betölteni az egyetemen. Persze, elégedettségről szó sem lehet, hiszen azért változatlanul több figyelmet kell szentelnünk az MSZBT munkájának.

— Napjainkban a társadalmi kérdések sorában a korábbiakhoz képest megkülönböztetett figyelem nyilvánul meg a sport iránt. Bizonyítják ezt a különböző párt- és állami testületek által lefolytatott viták, illetve az általuk kibocsátott határozatok. Itt az egyetemen is elemezte a pártszervezet a sportélet kérdéseit a sportpolitikai határozatok végrehajtása érdekében. Milyen megállapításokra jutott az értékelés?

— Az egyetemi sportélet kérdéseit nem a PTB vizsgálta, hanem a végrehajtó bizottság. Meg kell állapítani, hogy a sporthatározatok teljesítése, csak kezdeti stádiumban van az egyetemünkön is. Alapvető megállapítás volt, hogy az egyetemi oktatásban, a testnevelésben rejlő lehetőségeket jobban ki kell használni, s erősíteni kell a sport szeretetére, a sportolás igényére való nevelést. Minden hiányossággal és problémával együtt a vb álláspontja az egyetemi sportéletre vonatkozóan pozitív volt.

— Befejezésül kérem, mondjon néhány szót a PTB tagjainak munkájáról.

— Hadd ragadjam meg a lehetőséget, hogy elmondjam, a PTB tagjai pártbizottsági tagként vagy egyéb pártmunkájuk mellett látják el ezt a feladatot is. Úgyhogy — ezt a pártértekezletre való felkészülés alkalmával is elmondhatom — tisztelet, becsület és köszönet illeti a PTB minden tagját azért a munkáért, amelyet nagyon lelkesen, s most már hosszú ideje sikeresen végeznek.

B. L.

Szombat és vasárnap az aulában

Stivin mennybemenetele

Elöljáróban annyit: nem bánta meg, aki eljött a jazz-klub idáig legnagyobb szabású vállalkozására.

Szombaton, 6-kor a Benkó Dixieland kezdte a hétvégét. Kiforrott, intelligens tradicionális jazzt játszottak. A megszokott színvonalon nyújtották azt, amit már öt éve és még öt év múlva is hallunk.

Benkó nemcsak jó zenész, hanem beszélni is jól tud: showman. A zenészek közül kiemelném a pozanost, Nagy Ivánt: igen szépen, átéléssel játszott.

Benkó együttese megérdemelt sikert aratott.

„Saturnus". Benkóék után ők korbácsolták az idegeinket. Kár róluk sokat szólni. A szerdai estékről már ismerjük azt a harmadosztályú bárzenét, amit játszanak. Szakcsi Lakatos Bélát szomorú volt ilyen környezetben látni.

Összességében: a „Mini" nevű közkedvelt jazz-rock group színvonalán áll a „Saturnus". Nem kevesebb annál, de nem is több.

STIVIN. (Megérkezett egy halom hangszerrel.) (Elkezd játszani.) Már nem jazz a szó klasszikus értelmében. Gondolkodó zene, zenei szürrealizmus?

Két lábbal a huszadik században áll Stivin. Tud rólunk mindent: reményeinket, félelmeinket, kétségeinket mind-mind ismeri. Amit mi nem merünk kimondani, ő elmondja hangszereivel.

Amit szavakkal nagyjából el lehet mondani, az: Jiři Stivin a profibbnál profibb módon játszik szaxofonon, fuvolán, furulyán, sípon, tilinkón, körtemuzsikán, azonkívül egészen szokatlanul és egészen kiválóan énekel (dorombozik, játékdudát fúj).

A trió másik két tagja méltó a Mesterhez. Jegyezzük meg ezeket a neveket is. Ondrej Soukup bőgőzik, Michál Kocab Fenderzongorázik. Mindketten ugyanolyan, stivini gondolati zenét játszanak. Különösen izgató és felkavaró volt Soukup, aki ráadásul nagyon fiatal is; óriási tehetség, nem nehéz megjósolni: hogy még a mostaninál is nagyobb művész lesz.

A hallgatóság értékelte is ezt a teljesítményt. A triónak háromszor kellett ismételnie.

Ezután következett az „unikum": Toto Blanke együttese, az Electric Circus. Stivin föladta nekik a leckét — és várható volt, nem is tudták túlszárnyalni Jiři teljesítményét. Bizony-bizony, kevesek voltak már.

A baj ott kezdődött, hogy nem jazzt játszottak, hanem jó, kemény — rockot. Toto Blanke, amilyen nagy hírrel érkezett, olyan fáradtan, színtelenül játszott. A „szép" hangzások, amiket csinált, a gitárjához csatlakoztatott mindenféle elektronikus szerkezetek érdemei.

Lakatos Tóni nem ebbe a társaságba illik. Amikor néha játszott, örömet szerzett fesztes, kemény szaxofonjátékával. Azért kis hazánkban is van egy-két tehetséges zenész: Lakatos Tónika az egyik azok közül.

Toto Blanke együtteséből egyedül a basszusgitáros Norbert Dömling tetszett. Sokkal jobb volt, mint Blanke.

Hárman a legjobbak közül

Az Electric Circus teljesítményének megfelelő tetszést aratott. Hiába, Stivin a császár.

Vasárnap: mi jöhet még Stivin után?

Vasárnap lényegesen kevesebben voltak, mint szombaton. Hja, sem Stivin, sem Blanke nem játszott. A zene ötkor kezdődött, először a lengyel „Extra Ball" játszott. Szerepük körülbelül olyan volt, mint szombaton a Dixielandé: bemelegítés, kedvcsinálás. E feladatot jól oldották meg: pontosan, értelmesen, kulturáltan játszottak klasszikus, kidolgozott jazzt. Ha a „Saturnus" ilyen lenne! De sajnos, nálunk ilyen sincs.

A gitáros Smietana, a trombitás, a dobos munkáját lehet értékelni.

Ezután ZGRAJA és BEDNAREK következett. Majdnem olyan jó volt a zenéjük, mint a Stivin-trióé. Zgraja fuvolán, furulyákon játszott, Bednarek bőgőn, és — mindent meg tudtak csinálni ujjaikkal, amit akartak. Nem érdemes dicsérni — hallani kellett volna.

Talán egy szemernyivel kevesebb bátorság, gondolat volt bennük, mint Stivinékben.

Hatalmas győzelmet arattak a hallgatóságon: kétszer ismételtek. (Kezdtük érezni, a vasárnap jobb lesz, mint a szombat.)

CSIZSIK. Csodálatos és virtuóz technikával előadott zene. Látszott, hogy improvizáció: több szám előtt Csizsik kereste a billentyűket, nem tudta eldönteni, melyikkel kezdje. Művészetében a komoly zene, a klasszikus jazz egy-egy kis darabja villant fel, de hatalmas tehetsége és mély gondolatisága szétzúzta a szokásos kereteket, önálló, autentikus Csizsik-művek születtek. Mit lehet még mondani Róla?

Meglátszik játékán, hogy klasszikus zenésznek indult. De — ez hasznára vált. Gazdag, hatalmas zene a Csizsiké.

Ennek megfelelő sikere is volt. Örültünk, hogy örülni látják — mint egy boldog gyerek.

Zgraja és Csizsik után feltöltődtünk örömmel. Kezdett valami jobb hangulat kialakulni. Ünnepeltünk volna, akárkit, bárki jön. Különösen, mikor PEGE jött.

PEGE, DÉS, JÁVORI, SZAKCSI, TORNÓCZKY. Nagy-nagy zene. Nem vitás, most a legjobb magyar gárda. Különösen Dés, Jávori, Pege tetszett. Pege sajnos, bőgő helyett basszusgitárt hozott magával. Szerintem a legjobb talán Jávori Vilmos volt. Hallatlanul pontosan, gazdagon dobolt. A másik: Dés. Nehéz lenne választani Lakatos és Dés között. Tornóczky Péter gitárjátéka kellemes csalódást szerzett. Szakcsi nem volt az igazi, Pege a megszokottat nyújtotta, ennél nem többet, ami talán egy kicsit kevés.

Nekik is nagy sikerük volt. Ők is ismételtek párszor. Kezdett valami igazi hangulat kialakulni. Most kellett volna a jam session. Nem volt, sajnos.

Aki figyelt, az hallhatott. A Stivin-triót, Zgraját, Bednareket, Csizsiket. Felmérhettük, hol tart ma a magyar jazz. Van egy-két tehetség, egy-két nagy zenész — azután semmi.

Magunkról: a kelleténél kevesebb közgazdászhallgató volt ott. Sajnos. Viszont a kelleténél jóval több tahó. Úgy szégyelltem magam, amikor Stivin, Zgraja, Csizsik halkan játszott, behallatszott a hangos beszéd a büféből. Miért dob ki valaki negyven forintot azért, hogy egy meleg helyen kibeszélhesse magát? (Meg a szórványos verekedések meg amikor Pegéék kicsit késtek, a „... anyád" felkiáltások.)

Szégyen, hogy egy kétmilliós városban nincs kétezer értő ember.

Huszár József

Az első anarchista

GORIN: GYÚJTOGATÓ

SZÍNHÁZ

Epheszosz görög városban egy Herosztratosz nevű ember felgyújtotta Artemisz istennő templomát, mely közel százhúsz évig épült. Ennek a tűznek látványos képével kezdődik az Irodalmi Színpadon most bemutatott Gyújtogató című előadás. A merénylőt börtönbe zárják és a nép a fejét követeli. Az író és vele együtt a néző úgy érzi, hogy tetten ért egy merénylőt, a történelem első anarchistáját.

„Egy ember a XX. századból' visszatekint, hogy megtudja az első akció miértjeit, számonkérje annak logikáját. A korabeli események menetét ennek a kissé didaktikussá formált figurának a kérdései és tiltakozásai szakítják meg. Herosztratosz azért követi el tettét, hogy a neve örökre fenn maradjon. Tudja, hogy híressé válik, de maga sem bízik abban, hogy életben marad. Egy aranya van, mikor a börtönből a porkolábon keresztül elindítja a korrupció és a manipulálás láncfolyamatát. Ekkor még mindig csak a népszerűségéért harcol, de hamarosan rájön, hogy az életét is megnyerheti. Mindenekelőtt eladja egy uzsorásnak az emlékiratait, majd a pénzt a kocsmába küldi, hogy a nép lássa ki az a Herosztratosz. Az üzleti szellemnek és a manipulációnak ilyen ősi megnyilvánulása természetesen derűt fakaszt. (Persze, ha a náci „orvosok" bestsellerjeire, és például a Strauss-párt sörözéseire gondolunk, a módszer nem tűnik antiknak.) Mindenesetre a jól szerkesztett helyzetkomikumok és a jellegzetesen vígjátéki karakterek folytán ezek a percek igen szórakoztatóak és a cselekmény is gördülékeny. Hamarosan a korrupciós lánc feljut a helytartó családjáig, és ekkor már tudjuk, a büntetés elmarad. A helytartó, aki korábban parancsot adott ki: „felejtsétek el Herosztratoszt" (ez a mű eredeti címe is), most már fél tőle. A darab végén a magára maradt Kleon, a törvényességet képviselő főbíró saját kezével öli meg a merénylőt, holott a darab elején éppen ő mentette meg Herosztratoszt a lincseléstől. Véleményem szerint egy anarchista merényletnél élőbb témát nehéz találni manapság. Az író miközben szórakoztat, olyan kérdéseket tesz fel, amelyre az események óta eltelt két évezred sem adott egyértelmű választ. Az erőszak-hatalom és a logika ellentmondása: El lehet-e felejteni a bűnösöket? és el kell-e felejteni? a feledés nem megbocsátás-e? A törvényszegőkkel szemben alkalmasak-e a szigorú értelemben vett törvényes eszközök? Hogyan jut el Herosztratosz a galád törvénnyel szemben vétő embertől addig, hogy Ő AZ, AKI SZEMBE MERT SZÁLLNI AZ ISTENEKKEL. Ami azt jelenti, hogy „vagy nincsenek istenek, vagy én is az vagyok".

A főszerepet Csikós Gábor nagy drámai erővel és olykor kellő cinizmussal jeleníti meg. Huszár László, a bárgyúan szerelmes, idegességében mindig evő helytartó, és Somhegyi György, a lelkiismeretével győzelmes harcot vívó porkoláb szerepében remekül komédiázik. Szigeti András uzsorás alakítása találatlan. A díszlet mindig jelzésszerű, néhol egyszerűségében is kifejező, néhol azonban szegényes. Gáspár János rendező egységes stílusú, jó előadást hozott létre. A budapesti ősbemutatót a Szovjet Dráma Hete alkalmából november 7-én tartották.

Lux Walter

Egy filmtrilógia kétharmada avagy Jancsó „olvasatai"

Lenyűgöző, de jelképszótár kellene hozzá — dünnyögtem magam elé az Allegro Barbaro végignézése után, miközben kikaszálódtam a széksorok közül. „A legjobb volna valami ügyes kis paradoxon. Olyasmi, mint az Akasszanak fel, ha értem, de gyönyörű" — írja első meghökkenésében az ÉS-ben Varjas Endre. „Ez a mágia kétségkívül felkelti a nézőben az ignotusi »Nem értem, de szép« érzését is — de meg is riasztja a maga emberképének egyoldalúságával, életfelfogásának egydimenziójú végzetszerűségével, értelmezhetőségének kibogozhatatlan rejtelmeivel" — mondja Gyertyán Ervin Jancsóról írt könyvében.

A kritikus első reakciója, úgy hiszem, nem sokban különbözik a nézőétől. A rendteremtés azonban nem maradhat el. Az érzetek élvezetét és a ráció vergődését az utóbbi logikává szerveződése kell hogy felváltsa, nem feledkezve meg az esztétikai örömök felidézéséről. S ez már a kritikus kötelessége.

A Jancsó-vita már jó egy évtizede tart. Könyvespolcokat tölthetne meg a róla szóló könyvek, cikkek megállíthatatlan folyama. A magam hevenyészett teóriái helyett pillantson be az olvasó e vita újabb fordulójába. Mindamellett nehezen tudom elkerülni, hogy nálam avatottabb tollforgatókat idézve ne álljak valamelyik oldalra. Igyekszem azért sokak véleményét megszólaltatni a képzelt fórumon, átengedve az ítélkezés jogát az Olvasónak.

Gyökerek

Amíg Antonioni, Bergman, Fellini — más és más módon — a korunk emberét belülről szorongató démonokkal viaskodik, Jancsót az erőszak kívülről ránk törő démonai izgatják.

... Növelte filmtörténeti izgalmasságát és jelentőségét, hogy ábrázolásmódjának, filmépítkezésének és filmnyelvének kialakításában korunk legfontosabb szellemi áramlatainak, kérdésfeltevéseinek sugarait-sugallatait gyűjtötte össze, kísérelte meg szintetizálni. A marxista történelemszemlélet, az osztályharc — mint a történelmi helyzetek kiválasztásának és értékelésének meghatározó tényezője, az egzisztencializmus sajátos határhelyzetei, mint az egyén autonómiájának mérőműszerei a történelmi szituációban — és egy strukturalista látásmód, elemzés modellező leírása forrott össze filmjeiben.

... Ha e borotvaélen egyensúlyozó szintézis három említett eleme, forrása közül akármelyik megzavarodik, láncreakcióval vonja maga után a másik kettőt, s az egész film megzavarodását.

... Jancsónak vannak marxista és vannak egzisztencialista „olvasatai", és valósággal kihívja maga ellen a nyelvi strukturalizmus ... híveinek „bibliamagyarázó, álomfejtő" szenvedélyét. ... A kérdés tehát: van-e érvényes olvasata Jancsó filmjeinek és melyik az?

(Gyertyán Ervin: Jancsó Miklós, Budapest, 1975)

Jelképek

Kétségkívül Jancsónak ez a két filmje is bővelkedik feledhetetlenül szép, mesterien megkomponált jelenetekben, elragadó szimbólumokban — s ebben a vonatkozásban indokolt és jogos eddigi filmjeinek a szintéziséről beszélni. De ebbe a jancsói univerzumba — méghozzá a középpontjába — egy idegen test (egy jellem) került.

(Népszabadság, Gyertyán Ervin, 1979. október 4.)

Ezt az emberi fejlődést (a film főhőséét S. T.) a megtagadás és vállalás dialektikáját azonban Jancsó — jellemző módon — nem a didaktikus viták dialógusaiba sűríti, nem a kifejtett, megfogalmazott mondataival rajzolja elénk, hanem látomásos erejű képekkel, a stilizáltság, a pantomim, a balett, a jelképes érvényű, lenyűgözően nagy hatású tablók hosszú sorával.

... Mindez egyáltalán nem érthetetlen, egyáltalán nem zavaros, hanem mindez meglehetősen pontos logikával illeszkedik egymásba.

(Geszti Pál Magyar Hírlap 1979. október 4.)

Képi nyelven számonkérni a beszélt nyelvre való átültethetőségét, líraiságán a versszerűségét, színpadszerűségén a drámaiságot, történetén a történelmi valóságot — körülbelül olyan képtelenség, mint a latin abc, a hieroglifák szimbólum képiségét, vagy épp a lexikonábrák és szemléltető eszközök tárgy- és anyagszerű realitását követelni meg.

Jancsó ugyanis fogalmakat, absztrakciókat filmez; ha úgy tetszik közvetlenül filozófiát ... Jancsó (és vele Hernádi) ezen a téren úttörő, s ez jóval több, mintha csak kísérletező volna.

(Varjas Endre, Élet és Irodalom 1979. október 13.)

Transzcendencia

Mesét mond, mert a történelmi és emberi valóságot költői eszközökkel lényegíti át a valóság fölött lebegő, mesés, legendás, látomásos ábrázolattá. Délibábbá.

(Zay László. Magyar Nemzet 1979. október 7.)

Az egész film egyetlen álom, amelyet a főhős álmodik, s amelyből a végén felébred.

(Geszti Pál Magyar Hírlap 1979. október 4.)

Csak filmhős tudja előre megálmodni a már múlttá lett történelmet, ember nem. Ezen a buktatón Jancsót csak a 3. rész segítheti át.

(Apáti Miklós, Film, Színház, Muzsika 1979. okt. 6.)

Ha ez pedig így van, akkor a hozzá hasonló figura (Bajcsy-Zsilinszky Endre S. T.) — még ha félreértések elkerülése céljából másképpen is hívják — motivációjából nem lehet az értelmi-ideológiai tényezőket pusztán érzelmiekkel pótolni, vagy helyettesíteni.

(Geszti Pál Magyar Hírlap 1979. október 4.)

Inkább az lehetett a cél, hogy megmutassák, hogyan lesz politikus valaki Magyarországon a két világháború között, egy forradalom után. Hogyan lesz politikussá szinte akarata ellenére. Hogyan manipulálódik a manipulátor

(Apáti Miklós, Film, Színház, Muzsika 1979. okt. 6.)

A jobb, az egységesebb közegű és világú azonban az Allegro Barbaro. Éspedig éppen azért, mert ebben a filmben már nincs jellemfejlődés — tehát kevésbé támaszt igényt a pszichológiai realizmusra.

(Gyertyán Ervin Népszabadság 1979. október 4.)

Érzésünk szerint az alkotók nem gondolták következetesen végig annak a konzekvenciáit, hogy a kollektív hős ábrázoláson áttértek az individuális emberábrázolásra, s így most nem a történelem írja a drámát — feleslegessé téve a nyilvánvaló helyzetek hitelesítését —, hanem maguk a szerzők. Az individuális drámа nem nélkülözheti a pszichológiai összefüggéseket, amelyek szükségesek az interperszonális viszonylatok megértésére.

(Gyertyán Ervin: Jancsó Miklós, Budapest 1975.)

Történelem

Rendkívüli hitelességgel és erővel érzékelteti a magyar prefasizmus, majd fasizmus jellegét (még a főhős alakjában is ez sikerült hitelesebben), úri formájának sajátosságait és gyökereit. Ezzel azonban egy költőileg eszményített homogén népiség, antifasizmus áll szemben — ami csak akkor lenne elfogadható, ha a film mindvégig a legenda dimenziójában mozogna.

(Gyertyán Ervin Népszabadság 1979. október 4.)

A történelemnek nem tényeit, hanem érzékleteit tartalmazzák és sorakoztatják föl.

(Zay László Magyar Nemzet 1979. október 7.)

... Nehéz, szinte emberfeletti erőfeszítést követel a kizsákmányoltak, a megalázottak és megszorítottak, a megtiportak mellé állni annak, aki kiváltságos helyzetben van, csupán attól a felismeréstől hajtva, hogy a kiváltságok — a saját kiváltságai — morálisan, gazdaságilag, politikailag, társadalmilag fenntarthatatlanok. Nehéz, de lehetséges, sőt muszáj. Ez az erkölcsi parancsolat, ez a kategórikus imperativusz.

... Közhely! — újjonghat fel, akinek van kedve. Közhely, valóban. Mert mint minden erkölcsi summázat, mint minden plakátra írható, kővel véshető aranyigazság. Értékét — művészi, sőt igazságértékét is — az a kontexus, az a bizonyítási eljárás adja meg, amibe foglalva, aminek végeredményeként megjelenik. És itt kap szerepet Jancsó elvitathatatlan művészi kvalitása; láttató, megjelenítő képessége.

(Varjas Endre, Élet és Irodalom 1979. október 13.)

Zenefilmek Jancsó művei, nem történelmi események, vagy életsorsok elbeszélései, hanem zenévé, képzenévé oldott emlékezések, megint csak illetlen módosításával egy költői sornak: a harcot, amelyet hőseink vívtak, képzenévé oldja az emlékezés.

... Jancsó műveinek nem a megértésére, hanem a felfogására kellene törekedni, s mint komolyzenei műveket, nem egyszer, hanem többször élvezni; élvezni, igen, mert így hatnak ezek a filmek arra, akinek van hallása látni őket.

(Zay László Magyar Nemzet 1979. október 7.)

A válogatást készítette:

Simonyi Tamás

Sport és humánum

Kreskay Ferenc, egyetemünk nemzetközi kapcsolatok tanszékének vezetője igen otthonosan mozog a sport területén is. Éveken keresztül az FTC elnökségi tagja, elnökhelyettese volt, jelenleg a zöld-fehér klub fegyelmi bizottságának vezetője, s immár huszonöt esztendeje egyetemünk sportklubjának tanárelnöke.

— Ez a tanárelnöki cím elsősorban azt jelenti, hogy erkölcsi segítséget kell nyújtani a klubnak, s a sportolóknak. Mindig akad apróbb-nagyobb (emberi, egzisztenciális) gondja a játékosoknak, s ezekben igyekeztem segíteni. Engem főleg az NB I-es röplabdás lányok kerestek meg személyesen — ők élsportolók —, a többiek panaszait mások intézték. Túlságosan nem lehet erőltetni az élsportot itt az egyetemen, hiszen például nincs megfelelő anyagi háttér. Összehasonlításul: a KSC költségvetése a felét sem teszi ki az FTC evezős szakosztály költségvetésének. (Igaz, az evezés meglehetősen költséges sportág.) Mégis a montreáli olimpián egyetemünk klubjából két sportoló is részt vett, míg a Fradi evezősöktől senki sem jutott ki a legrangosabb viadalra. Persze, nem helyes így méricskélni, hiszen sportéletünk egyik rákfenéje éppen az olimpiacentrikusság.

— *Valószínűleg ez az evezős hasonlat nem volt véletlen.*

— Fiatal koromban sokat eveztem; vadevezős voltam. Aztán egyszer hívtak az FTC evezős szakosztály vezetőjének; azzal tudtak csak rábeszélni, hogy ebben a sportágban van a legtöbb értelmiségi, egyetemista. Úgyhogy, az evezősöket valóban nagyon jól ismerem. De azért nekem is — mint ahogy sokaknak — a Fradi egyenlő a focicsapattal.

— *Akkor beszélgessünk a fociról! Igencsak zűrös éveket élt át elnökhelyettesként az FTC-ben. Már-már az volt feltűnő, ha valakiből nem lett „ügy". Itt van például Dalnoki. Ő is „ügy" lett.*

— Egy FTC elnökségi ülésen, 1975-ben megjósoltam Dalnoki bukását (Nyilasiét is). De mivel akkor történetesen a csapat bejutott a KEK-döntőbe, mindenki rossz szemmel nézett rám, nem volt szabad akkor a problémákról beszélni. Dalnoki is sérelmezte, hogy beolvastam neki, de már belátja, hogy én voltam hozzá az egyetlen őszinte ember. Engem mindig a dolgok emberi oldala érdekelt, akkor is, amikor kifogásoltam. Szerintem Dalnoki tehetséges, de az emberekkel való foglalkozásra alkalmatlan. Neki azt a feladatot szánták, hogy tisztogassa meg a csapatot, amire kiválóan megfelelt, s meg is csinálta. Ezután jött a baj: elhitették vele, hogy zseniális edző. Ez azért túlzás. Szeretem a fegyelmet én is, mert úgy lehet eredményt elérni, de törődni kellett volna a játékosok lelkével is. Erre azonban sem ő, sem más nem vállalkozott.

— *Ezért is csúszhatott ki néhány játékos lába alól a talaj.*

— Pontosan. Itt volt Szabó Feri. Tizennyolcévesen hozták fel Győrből a Fradiba. Lakást kapott, havi 16 ezer forintot keresett, mindene megvolt Pesten, csak olyan valaki nem akadt, aki atyaian eldiskurált volna vele, irányította volna kicsit az életét. Cimborák, alkalmi jelentkezők mindig voltak, hogy elverjék a pénzt, ő meg ment — természetesen —, jópofa dolognak tartotta az egészet, semmi mással nem törődött. Nem csak az ő hibája, hogy nem vált be. (S ő csak egy példa.) De Bálintnak sem szólt senki, amikor gyengén ment neki a játék. Én mondtam, hogy nem áll jól neki a Beckenbauer-stílus (volt egy ilyen korszaka). Nem technikás focista, mondtam, hogy ne cifrázza, legyen kemény, mert csak akkor játszik jól. Emlékeztettem, hogy akaraterejének és szorgalmának köszönheti azt a rangot és megbecsülést, amit különben méltán kivívott magának az FTC-ben. Keményen fogalmaztam, de szemtől szembe, nem a háta mögött. Nem tudom kiknek küldött képeslapot Bruges-ből, az új csapatából, de nekem írt. Dalnokinak is mondtam: ha sztár-allürjeik lesznek a fiataloknak, kitör majd a „parasztlázadás". Nevelni kellett volna őket.

— *Hogyan alakulhat ki játékosuralom (ami az FTC-ben is nem egyszer előfordult)?*

— Ha a vezetésben nincs összhang, ha a vezetők egymás ellen dolgoznak, azt észreveszik a játékosok, mert rafináltak ám, ha a saját érdekükről van szó. Ha például az átigazolási juttatások nem egy forrásból származnak, vagyis több támogató van, aztán, ha egy tizennyolc éves focista átigazolási ügyében a megyei pártbizottság titkára érzi fontosnak az utánajárást, akkor ez is feltétlenül hozzájárulhat a játékosuralom kialakulásához. Egyébként addig, amíg csak kéretik magukat a játékosok, vagy, ha valaki visszsza akar vonulni, nincs uralom. De ha lakást ígérnek, mondjuk Nyilasinak, hogy folytassa a focit, akkor már kezdődik.

— *Nyilasiról mi a véleménye?*

— Tehetséges labdarúgó, viszont akarati tényezőknek igencsak híján van. Pedig ez fejleszthető a sportban, de ha nem foglalkoznak az emberrel, nem fejlődik ki. A profiknál, ha valaki nyeglésked ik, nem teljesít — nem kap pénzt. Ott hat az értéktörvény, nálunk nem. Nyilasi nem lesz pénz nélkül. Nem hárítom rá a felelősséget. Érzékeny ember. Nem készítették őt fel lelkileg a labdarúgósztár szerepre, arra, hogyha megy neki, kórus zengi a nevét, ha nem, kifütyülik. Tizenhét éves korában 100 ezer dollárt ígért az egyik első ligás angol klub az FTC-nek, Nyilasiért. Az argentínai VB előtt viszont gondosan felkészítették, mégpedig arra, hogy ott nemzetközi hírnévre fog szert tenni, ki fog ugrani nemzetközileg. Ilyen előzmények után kiáltotta ki őt az akkori MLSZ-vezetés bűnbaknak. (Azóta azt a vezetést már leváltották.) Erre reagált akkor úgy Nyilasi, hogy abbahagyja a focit. Ez csak most következett be. Szerintem fog még játszani.

— *Mit tekint élete legnagyobb sportsikerének?*

— Egy VVK-mérkőzés után várakoztunk a berlini repülőtéren. Ismert, nagyhírű játékosok társaságában beszélgettem (Géczi, Novák, Páncsics, Bálint, Albert, Juhász, Rákosi) amikor mindenkit félrelökve odalépett hozzám egy számomra ismeretlen magyar úr. Végigmért, majd így szólt: „Uram, ön valamikor nem Mezőkövesden futballozott?" Kihúztam magam, aztán Albertékhez fordultam (akikről tudomást sem vett az úr): „Kívánom neked Flórikám, hogy majd sok-sok év múlva tőled is megkérdezze valaki: „Uram, ön valamikor nem a Ferencvárosban futballozott?"

Kreskay Ferenc november 5-én vette át a Magyar Népköztársasági Sport Érdemérem arany fokozatát. Sok ilyen szellemű, mentalitású sportvezetőre lenne szüksége a magyar sportnak.

Borsi László

X. ŠVOČ — Pozsony

Idén, immár tizedik alkalommal rendezték meg Pozsonyban a KGST-országok közgazdász hallgatóinak tudományos konferenciáját. A november 4—8. közötti eseményen hét ország — Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, az NDK és Szovjetunió — huszonhét felsőoktatási intézményéből százötvenkilenc hallgató vett részt. Hazánkat egy harminc tagú, a második legnépesebb, diákdelegáció képviselte. Az öt intézmény — MKKE, KKF, KVF, PSZF, Pécsi Tud. Egy. — hallgatóiból összeállt delegációban tizennyolcan, a plusz hét kísérő tanárból hárman képviselték egyetemünket.

Delegációnk vasárnap délben érkezett meg Pozsonyba. Az elhelyezkedés és ismerkedés vidám hangulatát este egy kellemetlen hír zavarta meg. Az itthon elkészített, és zsüri elé kerülő dolgozatértékelések és összefoglalók ismeretlen okok miatt nem érkeztek meg addig Pestről a KISZ KB-ból. Egész éjjel majdnem mindenki azzal volt elfoglalva, hogy az egyszer már megírt és lefordított iratokat mégegyszer elkészítse. Hétfőn délelőtt ünnepélyes keretek között megnyitották a konferenciát, amin R. Rohliček miniszterelnök-helyettes is részt vett. Aznap délután tizennégy szekcióban már elkezdődött a konferencia, s az előadások nagyrésze már ekkor lezajlott. Sok szekcióban komoly viták is kialakultak. A hallgatóság nagy érdeklődéssel és néha értetlenséggel figyelte például a magyar gazdasági rendszerrel kapcsolatos előadásokat. Ezek a beszélgetések sokszor később is folytatódtak egészen a címcseréig, a levelezés ígéretéig.

Másnap délelőtt az utolsó előadások is elhangzottak, majd délután a részvevők városnéző körúton vettek részt. Este szabadprogramként az óváros hangulatos pincéiben berendezett borozókkkal és sörözőkkel ismerkedtek. A következő nap, szerda délelőttjén üzemlátogatások voltak, s ennek keretében a magyar delegáció egy borkombinátot látogatott meg. Délután sor került az eredményhirdetésre. A zsürik szekciónként sorrendiség nélkül három-négy munkát díjaztak a „laureat" (díjazott, kitüntetett) fokozattal. Az ötvenkét díjból hetet magyar diák, ebből hatot közgázos kapta. Ezenkívül harminchét különdíjat is kiosztottak, s az öt díjazott magyar közül egyikük az egyetemünk hallgatója.

Laureat fokozatot kapott: Dobák Miklós, Tóth József, Vastag Gyula (végzettek); Fehér Erika, Réczey Imre, agrár csoport (IV. évfolyamosok). Különdíjat kapott: Kiss Gabriella (V. évfolyam.)

Hogy értékeli a konferenciát a magyar delegáció vezetője, dr. Fekete Ferenc, a pg. tanszék egyetemi tanára.

— Több dolgozat és résztvevő volt idén Pozsonyban, ám ez a mennyiségi növekedés nem ment a minőség rovására, s most is, mint eddig, volt néhány kiemelkedő dolgozat is.

A magyar delegációval kapcsolatban csak nagyra tudom értékelni a diákok lelkesedését.

— A jövőre nézve milyen elképzeléseik vannak?

— Az újabb tapasztalatokat összegezve a kísérő tanárokkal, Daubner Katalin és Tóth Ferenc a pg tanszék oktatóival már hazafelé az előkészítés továbbfejlesztéséről beszélgettünk. A jövőben szeretnénk már az indulás előtt összehozni a diákokat, felkészíteni az ilyen versenyen való részvételre, gondolok itt a lélekjelenlétükre, a technikai eszközök használatára, s különösen a nyelvtudásra, a szaknyelvi problémák megoldására.

Az ünnepélyes eredményhirdetésen Dobák Miklós átveszi a díjat dr. L. Rendostól, a Pozsonyi Közgazdasági Egyetem rektorától (középen) és dr. J. Zapletaltól, a népgazdasági tervezési kar dékánjától

De elképzeléseink vannak a verseny lebonyolításának továbbfejlesztésére is. Ezeket Keresztúri és Tóth Ferenc kollégáimmal együtt elmondtuk L. Rendoš rektornak, amikor fogadott minket, mint a magyar delegáció vezetőit. Javasoltuk, hogy jobban készítsék elő a zsürik munkáját. A tagok hamarabb ismerjék meg a dolgozatokat, ne csak akkor, amikor a versenyző már ismerteti a munkáját. Erre javasoltuk a nálunk már bevált opponensi rendszert, s néhány közös kérdés kidolgozását. Ezenkívül szeretnénk a zsürik nemzetközi jellegének erősítését. A rektor javaslatainkat igen hasznosnak tartotta, s megígérte, hogy a jövőben figyelembe fogják venni.

— Az eredményeket nézve a közös, különösen a nemzetközi közös munkák mindig szép sikereket értek el.

— Valóban. A zsürik nagyra értékelik ezeket a munkákat, s idén is a korábbi hagyományokhoz híven, jónéhány kollektíva került a zsürik elé. Ezek a nemzetközi munkák azt szolgálják, hogy a diákok ismerjék meg egymás országainak viszonyait, nyelvét és a közös munkában olyan tapasztalatokat szerezzenek, amihez más úton nem jutnánk. Idén három ilyen közös munkával indultunk, és mindegyik „laureat" díjat kapott. A IV. évfolyam agráros csoport például minden zsüritagnál a legjobb értékelést kapta.

d. k.

Pluralizmus Magyarországon

Definiálni a pluralizmust? Nagyon nehéz lenne, hiszen *több tucat meghatározás született már*, a „dekadens polgári" és a kevésbé dekadens nyugati kommunista nézetekben. *Ezek közül itthon is mindenki mást-mást választ ki, hogy felsorakoztassa mellette érveit, vagy megbírálja.*

A pluralizmust *kapcsolatba hozni a szocialista országokkal*, vagy Magyarországgal *sokakban ellenérzést vált ki*, s talán akkor *ne is innen, egy ilyen „beszivárgott" fogalom felől közelítsünk politikai demokráciánk működésének kérdéséhez.*

Társadalmunk rétegződése folytán *igen bonyolult az érdekstruktúra, amelynek már egyre kevésbé alapja a munkásság és a parasztság osztálykülönbsége.* Ez egy több dimenziós, egymással részint *összefüggő érdekhalmaz* — többféle metszete létezik — amely elemeinek különbségei *az érdekek különbözőségét, pluralitását jelenti, s amelyre a társadalom politikai tagoltsága épül.* A társadalom politikai tagoltsága, a politikai intézményrendszer és a köztük levő közvetítési csatornák együtt *a politikai rendszer részei.*

Politikai rendszerünk demokratizmusát tekintve szerintem *nem az a kérdés, hogy; elbírja-e a szocializmus a vélemények nyilvános összeütközését? veszélyes-e ez a stabil hatalomgyakorlás szempontjából, vagy más oldalról; nem lenne-e szebb, humánusabb egy nyílt, formalizált pluralizmus, vagy egy liberálisabb egy nyílt, formalizált plurosszul feltett kérdések.* Egyrészt elavultak — ha egyáltalán aktuálisak voltak valaha — a szocializmus három évtizedes fejlődésének eredményeképp, másrészt (sajnos) a politikai életben az etikai szempontok sohasem játszanak lényeges szerepet. *A probléma inkább az, hogy a társadalmi-politikai irányítási rendszerünk milyen módon tud hatékonyan érvényre juttatni egy olyan társadalmi érdeket, amely az érdekek pluralitása szélesebb körének felel meg?*

Ez — szerintem — *feltételezi a vélemények, alternatívák nyílt megfogalmazását, nyilvános képviseletét. Amíg* az érdekek pluralitása *csak látens magánvéleményeket jelent, addig* az érdek hordozója az egyén számára nem körvonalazódhat, *nem tapintható ki pontos helye a társadalomban.* Ez a körülmény — *Hankiss Elemért idézve — „megfoszthatja... az embereket egy olyan közösségi tudattól, amely adott helyzetüknek... megfelelne, helyzetüket, közös érdekeiket és céljaikat megvilágítaná, az összetartozás erejével hatná át őket... A társadalmi azonosságnak, a társadalmi hovatartozásnak ez a hiánya gyengíti, összezavarja, egybemossa a társadalmi struktúrákat, megnehezíti a csoportérdekek jogos és szükséges megfogalmazását és érvényesítését...". Másrészt, nagyon erős a felülről lefelé irányuló ideológiai elvekre épült társadalmi-politikai elvárások rendszere;* a demokratikus centralizmus érvényesülése, inkább egyirányú. *Ezzel szemben a felfelé áramló, tisztán nem körvonalazódott, s meg nem fogalmazott érdekek csak valamilyen köntösben (egy-egy jóváhagyott elvre, vagy az „össztársadalmi" érdekre hivatkozva, az elvárási rendszerbe ágyazódva) jelennek meg. Gramsci szerint ezek ellen,* a bár nem legális, de ténylegesen létező „pártok" és „jogi eszközökkel nem szabályozható irányzatok... ellen *úgy folyik a polémia és a harc, mint a szembekötősdiben". Az érdekképviseleti mechanizmus eltorzul, a politikai vezetés által meghatározott társadalmi érdek nem a valóságos csoportérdekek preferenciasorrendbe állítása, hanem az érdekeknek az előzetes elvárásokhoz idomult eredménye. A preferenciasorrend kialakítása — szerintem is — kulcskérdés.*

Ha létezik a vélemények megfogalmazása, nyilvános képviselete, ha eldönthető, hogy melyik nézetet kik képviselik (milyen erők, rétegek, csoportok stb.), illetve a vélemény kiket képvisel, *akkor az érdekek és vélemények konfrontációjának eredményeképp* (a politikai intézményrendszer megfelelő szintjein) *a preferenciasorrend létrejöttének társadalmi automatizmusa alakulhat ki,* de legalábbis nyilvánvalóvá válhat a társadalmi érdekstruktúra elemei közti (erő)viszony.

(Nem is távoli analógia — nem véletlenül — „indirekt" irányítású népgazdaságunk helyzete, amelyben a 68-as reformból inkább csak a „beépített fékek" maradtak, s a fiktív árrendszerre és társadalmi hasznosságra való hivatkozással kivívott vállalati külön szabályozás és dotációrendszer, amelyben a gazdálkodó egységek termelésének tényleges minőségét megállapítani szinte lehetetlen.) *Ha az érdekképviselet, érdekgyakorlás erősen korlátozott, a preferenciasorrend felállításában a szubjektivizmus veszélye igen nagy, s a vélt érdekek preferenciasorrendjeként képviselt társadalmi érdek, messze kerülhet a valóságtól.*

„...nem épült ki kellőképpen a csoport- és rétegérdekek egyeztetésének hatékony intézményrendszere sem — írja Hankiss —, és így a döntések nehezen, különböző informális csatornák bekapcsolásával és össztársadalmi szempontból nem optimális szinten születnek meg. *Alig indult még meg az érdekvédelmi csoportok szerveződése is..., pedig e csoportok a parlamenti munka mellett, s azt kiegészítve világszerte igen fontos zálogai, alkotó elemeivé válnak a hatékony demokratikus közéletnek...* ami nem jelenti, hogy nincsenek olyan helyi vagy országos tanácsok, szervezetek, szövetkezetek vagy hivatalok, akik törődnének ezekkel az érdekekkel. Hanem azt, hogy *az ilyen vagy olyan ügyben érdekelt állampolgárok és a velük valamilyen oknál fogva közösséget vállaló társaik mindennapos és felelősségteljes aktivitása sokszorosává növelhetné a tanácsok, szervezetek, szövetségek és hivatalok hatékonyságát, kiegészíthetné, korrigálhatná és gazdagíthatná munkájukat".*

Az érdekképviseleti mechanizmus társadalmilag hatékony működése nem nélkülözheti az egyes érdekcsoportok önálló szervezeti keretének létrejöttét és helyének pontos (jogi és társadalmi) meghatározását (alá- és mellérendelés) a politikai intézmény hierarchiájában. *Mindez* (ha tetszik), *megfelel a pluralizmus valamelyik enyhébb értelmezésének. Több a jelen politikai rendszer látens pluralizmusánál, de kevesebb a politikai érdekek teljes egyenlőségén alapuló párt pluralizmusnál, sőt még a berlingueri koncepciónál is,* amelyben a munkásosztály hegemóniája mellett a „szocialista állam és szocialista társadalom többpártrendszeren és autonómiák rendszerén „nyugszik", s „nem alapul sem valláson, sem ideológián".

Körösényi András

Varga Jenő emlékkiállítás

November 8-án nyílt meg a Lenin-renddel és Lenin-díjjal kitüntetett forradalmár és tudós, Varga Jenő életművét bemutató kiállítás, amelyet Papp András rendezett. A kiállítás november 30-ig tekinthető meg a Központi Könyvtárban, az Olvasóterem mellett.

Cikkei, tanulmányai révén neve már az 1910-es években külföldön ismertté tette. Gazdasági, elemző munkái mindig a valóságon, a tárgyilagosan kezelt adatokon alapultak. Több évtizedes elméleti munkássága három fő probléma köré csoportosult: „1. A gazdaságpolitika problémája a kapitalizmusban és a szocializmusban. 2. A válságelméleti problematika, különös tekintettel a kapitalizmus általános válsága korszakát megelőző és az általános válság korszakban bekövetkező válságfolyamatokra. 3. A pénzelméleti probléma, különös tekintettel az inflációra, mint a monopoltőkés akkumuláció és a monopoltőkés „jóléti állam" elkerülhetetlen velejárója."

Csonka Éva

Megalakult a pantomimkör

A különleges mozgást kedvelők nagy örömére pantomim-kör indult be egyetemimkör indult be egyete-Kecskés András, a pár éve feltűnt pantomimművész vezeti. Látogassuk meg a táncteremben tartott első összejövetelüket!

Két órára összegyűlik négy fiú és nyolc lány. Vannak egyetemi hallgatók, vannak dolgozók is. Átöltöznek az „egyenruhába", fekete harisnyanadrág és testhez simuló póló (lányoknak tornadressz).

Megérkezik a foglalkozás vezetője is, első kérdésére — ki milyen mozgásformákkal foglalkozott, vagy foglalkozik? — a legkülönbözőbb válaszokat kapja: művészi torna, népitánc, balett, szertorna, jóga — sőt! — öttusa.

Az apróbb megbeszélnivalók, időpontegyeztetések után kezdődhet a lényeg, a pantomim alapjainak az elsajátítása.

Bemelegítő futás és gimnasztika után jön az „igazi" mozgás. A legapróbb mozdulatoknak is rendkívül nagy a jelentősége. A fiatalok síri csöndben próbálgatják a kiadott utasításnak megfelelően mozdítani, hajlítani testüket, testrészeiket.

A beszéd tilos! A csendet csak az erőlködő nyögések, sóhajok és a vezető halk szavai szakítják meg.

„Alapszabály a pantomimban; az ember ismerje meg a testét, állandóan ellenőrizze a mozgását, fejlesszen ki önmagában egy kívülálló lényt, aki állandóan figyeli, ellenőrzi, korrigálja őt."

Tíz perces szünet után folytatódik az izmok játéka, a figyelem nem lankad, az ifjú művészjelöltek lankadatlan szorgalommal gyakorolják a mozgásformákat. Ha valami nem sikerül, megpróbálják újra és újra. Ezek a gyakorlatok egyben házi feladatok is, egyetemi tanulás közben, kikapcsolódásnak nem is rossz, Öt órakor befejeződik az első összejövetel, át kell adni a helyet a tánccsoportnak. Két kérdés Kecskés Andráshoz:

— Miért éppen a Közgázon indítottál pantomim-kört?

— Az egyetem közművelődési titkársága kért fel erre, és én örömmel vállaltam, látva a kitűnő lehetőségeket, amit a vezetés nyújt. Próbálkoztam már más egyetemen is, de sajnos nem jöttek össze a dolgok.

— Mit várszettől a csoporttól?

— Nézegettem a gyerekeket, akadnak köztük jó mozgásúak, kb. egy év múlva elválik, kivel lehet komolyabban, nem amatőr szinten foglalkozni.

Mi pedig csak annyit tehetünk hozzá, nagyon reméljük, hogy minél hamarabb időn belül, minél több ilyen „nem amatőr" szinten mozgó fiatalt látunk viszont a nyilvánosság előtt.

Fazekas Csaba

Húzd ki a homokból a fejed!

Jónéhány, több-kevesebb sikerrel kísért fellépés után november 16-án a Közgáz Klubban mutatkozik be az Ifjú Kommunista Írók Nemzedéke, a vasasszakszervezet által támogatott művészeti kör. A saját zenéjüket, irodalmi alkotásaikat bemutató fiatalok közül, a mostani műsor összeállítóit kérdezzük, távolról sem csak magukról, hanem inkább kulturális közéletünk égető kérdéseiről.

— Elég szokatlan jelenség, hogy egy eltökélt írócsoport közösen házal műveivel, műsoraival. Milyen indittatással teszitek?

— Olyan srácok gyűltek körünk égisze alatt össze, akik ugyan nem értenek egyet minden világnézeti és politikai kérdésben, de egyben megegyeznek: érzékenyek társadalmunk égető problémáira — a társadalmi egyenlőtlenségeken kezdve a kulturális forradalom megtörésén keresztül a szocialista tudat, erkölcs, életmód, eszmények kialakulatlanságáig és a mai közélet tisztátalanságáig. Átmeneti korszakunk az előzetes várakozásokhoz képest, úgy tűnik, rétestészta hosszúvá nyúlik. A ma tapasztalható gazdasági, társadalmi, tudati megrekedés ellen — amelyet a vezetés beismer, az emberek azonban merő struccpolitikából nem hajlandók észrevenni — forradalmi módon szeretnénk felvenni a küzdelmet. Ezt értjük napjaink olyannyira áhított forradalmisága alatt.

— Ez a forradalmiság elvben korunk minden művészének jellemzője. A gyakorlatban is így van? Ti mennyivel vagytok különbek, tisztábbak a többieknél?

— Kulturális közéletünk — részben felelős gazdái: a kiadók, a szerkesztők értékvesztései, bizonytalansága, részben a korszak bizonytalan, átmeneti jellege miatt — presztízsharcokba, frakciózásba, kiszorítósdiba fullad. Természetesen őszinte, jó, forradalmi művek így is születnek, de jellemző példa a versírók acsarkodása: egy hazafias, politikus, közéleti, talán túlzottan magyarság centrikus irányzat vívja a különböző frontokon harcát egy politika- és társadalmiságmentes, a formával bűvészkedő, avantgard-párti irányzattal, s közben százával születnek a mondanivaló és átütőerő nélküli kötetek, lapszámok. A valami újat kereső fiatalok pedig a szerkesztők nemzedékének falába ütköznek. Kiút nincs. A kiadói, szerkesztői, de még versmondói szokások is megmerevedtek. Mi annyiban érezzük magunkat másnak, hogy ellentétben a jelenlegi művésztársadalom túlnyomó részével, tudatosan keressük a kapcsolatot a társadalommal, a közönséggel. Azokat is megkíséreljük nem levegőnek nézni, akik Berkesivel vagy Piramissal elégítik ki kulturális igényeiket. Velük, a többséggel, a ma művészete és oktatása nem eléggé törődik.

Mindemellett mércénk nem politikai, hanem esztétikai. A remekmű remeksége nem a politikai helyzettől függ, hanem a műben magában rejlő értékektől.

— Mi lesz akkor, ha ezzel az úgymond, forradalmi szemlélettel betörtök az élvonalba?

— Valószínűleg elfáradunk, alkalmazkodunk, hasonulunk és mi is körömszakadtáig védjük pozícióinkat. Vagy legalábbis ezt fogják majd ránk. Így van ez a rockzenében is Piramisékkal és a többiekkel. De egyelőre nem törekszünk különösebben az érvényesülésre. Műsorunk plakátjain még a szerzők neveit se soroljuk fel, s a műsorban se hangzanak el. Nem mi vagyunk fontosak, hanem a gondolat.

— s —

I. díjas fotós

Fáth Péter lapunk közismert fotográfusa I. díjat nyert az OFOTÉRT, a FORTE és a REANÁL által meghirdetett országos fotópályázaton, az egyetemi és főiskolai kategóriában.

Gratulálunk a kitüntetéshez!

Diplomaosztás

Ünnepélyes diplomaosztás lesz november 23-án, péntéken az aulában. A kezdés időpontja: kereskedelmi karosoknak 9 órakor; ipar karosoknak 11 órakor; általános karosoknak 13 órakor.

KÖZGAZDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-543
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: CSOLLÁNY FERENC
79—4824. Szikra Lapnyomda Budapest
Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Még egyszer Eszterről

A KÖZGAZDÁSZ október 18-i számában az „Eszter" című cikkben sajnálattal olvastam egy fiatal közgazdász jelölt első viszontagságait fényes karrierje kezdetén. Különösen sajnálatra méltónak tartom azt, hogy egy szegény gimnazista — zsebében az egyetemi felvételt igazoló papírral — egy évig dolgozni kénytelen és ezt — arcát elfintorítva — nem tartja valami fényes dolognak.

Kár, hogy a cikk írója (m. g.) nem a valóságnak megfelelően tárja fel az Eszter körüli sötét tényeket. Felmerül bennem a kérdés, vajon honnan szerezte m. g. az információit. Mielőtt bárki felháborodna a felvételi adminisztráció hanyagságán, tájékoztatnám a KÖZGAZDÁSZ olvasóit néhány olyan tényről, mely elkerülte a cikkíró figyelmét.

Igaz, hogy Eszter megfelelt a felvételin és az is igaz, hogy hely hiányában az egyetem elutasította, de — Eszter kérésére — átirányította jelentkezését a Pénzügyi és Számviteli Főiskolára. Igaz, hogy Eszter fellebbezett, de nem a főiskolához, ahová joga lett volna. Igaz, hogy Eszter megkapta a papírt az egyetemtől, miszerint fellebbezését elutasították, de a KISZ-bizottságot nem értesítette az egyetem ennek ellenkezőjéről. Tette ezt azért, mivel az egyetem nem értesít egyetlen KISZ-bizottságát sem a jelentkezők eredményeiről. Ezek után igazán nem értem, miért kellett keserves munkával nyomozni a valóság után, de az már mindenképpen teljes képtelenség, hogy Eszter iratai eltűntek. Szeretném megjegyezni, hogy a felvételi adminisztráció lebonyolításában nagyon szigorú fegyelem van az egyetemen, nem szoktak a jelentkezők iratai csak úgy elveszni. Az, hogy Eszter tulajdonképpen előfelvételis, az egyetem számára is november 1-én derült ki, amikor a miniszterhelyettes elvtárs tájékoztatott minket, hogy Eszter ügyét felülvizsgálva felvette őt az 1979/80-as tanévre.

Így teljes a kép. Most már ítéljen mindenki saját belátása szerint.

Bock Gyuláné,
Oktatás-szervezési csoport vezetője

★

A fentiekkel kapcsolatban tájékoztatásul közöljük a következőket:

Nem állt szándékunkban az oktatási csoport munkatársait megsérteni, ha az írás annak tűnik, elnézést kérünk érte.

A cikk írója információit közvetlenül Esztertől szerezte. Az írás nem leleplező riport, hanem portré egy fiatal párttagról. Ily módon sem jogunk, sem szándékunk nem volt az Eszter által elmondottakban kételkedni. Arról nem is beszélve, hogy munkatársaink nem győznék, ha még a pozitív cikkekben szereplő riportalanyok minden mondatát is — azokban félrevezetési vagy rosszindulatot feltételezve — állandóan ellenőriztetnénk.

Amennyiben Eszter átirányítását kérte a főiskolára, nyilván oda is elfogadta volna a felvételt. Felmerül a kérdés: ha ő az átirányításáról értesítést kapott, miért fellebbezett volna a közgázra, ahol a felvételére már nem volt mód.

S az, hogy az egyetem csak novemberben tudta meg, hogy Esztert mégis fölvették, s mégis a közgázra, jelzi számunkra, hogy nem minden pontja világos azért ennek az ügynek, igaz, a homály — mint ezúttal kiderült — ebben az esetben házon kívüli okokra vezethető vissza.

Szerkesztőség

Túra vagy tortúra?

Vasárnap elérkezett a „nagy" nap. A budapesti KISZ-bizottság által inspirált Négy évszak — négy túra nevű nagyszabású akció első részének napja. Akit nem zavart a kellemetlenül csípős reggel, az mintegy egyórányi vonatozás után, nem egészen a tett színhelyére megérkezett. A megállóban várakozók legnagyobb meglepetésére egy panorámabusz jött, hogy a turistaházhoz szállítsa az érdeklődő ifjúságot.

Bárkit négy forintért szívesen elvittek volna.
És itt álljunk meg egy pillanatra, játszunk egy kicsit a számokkal.

A szervező bizottság a legelején fölöttébb optimista módon két-háromezer emberre számított. Ezt, nem egészen megalapozatlanul, szombat este ötszázra engedték le. Végül is százhét volt a résztvevők száma, ráadásul abból is harminc szervező!

Továbbá az is figyelemre méltó dolog, hogy honnan, hányan jöttek el. Csak néhány kiragadott példa: BME egy, ELTE kettő, SOTE ötvenegy — ez volt a legtöbb — Közgáz nyolc (!)

S ha még megnézzük a két fő számban — természetjárás és tájfutásban — indulók számát, az eredmény egészen lehangoló. Természetjárásban kilenc csapat szerepelt, az első a SOTE I. csapata lett. A tájfutóknál 4 (nem elírás négy) résztvevő indult. Így eredményhirdetés nem, csak jutalmazás volt.

Azt hiszem, hogy illetékes helyen nem árt, ha elgondolkoznak a miérteken, s megpróbálnak javítani a dolgokon, mert ha a következő alkalommal is előfordulna a fentiekhez hasonló, igencsak kínos lesz. Vagy nem?

Madarász

Megválasztották a szakvezetőséget

A KISZ-bizottság korábbi állásfoglalásának megfelelően október közepén lezajlottak a szakvezetőségi választások, s ezzel az egyetemi KISZ-szervezet egészére vonatkozóan ez a szervezeti forma érvényes.

A választásokon a jelöltek száma általában megfelelt a betöltendő tisztségek számának. A választások simán, többnyire vita nélkül zajlottak le. Kivétel az áruforgalmi szak, ahol más lett a szaktitkár, mint akit a jelölő bizottság javasolt. A végzősök is — bár tisztséget már nem vállaltak — képviseltették magukat a választáson, és hasznos tanácsokat adtak az új vezetőségnek a jövőbeni feladatokhoz.

A megválasztott szaktitkárok a következők: I. évfolyam: Osváth Mária; ipar szak: Verbó Sándor; agrár szak: Gerlóczi Gabriella; közlekedés szak: Takács Bálint; külgazdasági szak: Kertész Béla; nemzetközi szak: Szilvássy György; áruforgalmi szak: Oláh Ferenc.

EGY ALMA MATER VÉSZKIJÁRATA FÖLÉ

Jazz-oratórium dobra és szavalókórusra

VÉSZKIJÁRAT!
VÉSZKIJÁRAT!
VÉSZKIJÁRAT!
VÉSZKIJÁRAT!
?
Ó
IÓ
CIÓ
REKONSTRUKCIÓ!
Rekonstruktőr kalapál:
kop
kop
kop
Ki kopog?
Mi kopog?
Egy fekete holló?
Leverik a plafont,
Vagy ahhoz hasonló?
kop
kopp
Knopp
?
VÉSZKIJÁRAT!
FÖLDRENGÉS!

VÉSZKIJÁRAT!
s egy tanszék ajtaján
felirat:
ÉSZKIJÁRAT
(itt jön ki a főnök
és néhány docense)
? ? ?
? ?
?
VÉSZKIJÁRAT
miközben az oktatás
zavartalanul folyik
el
lecsöpög a harmadik
emeletről a másodikra
VÁGTAK NEKI NYÍLÁST
cserébe
lentről fölszáll a meleg
csak mire fölér,
kihűl,
s így nem marad belőle
se lent
se fönt
egy Celsius° sem.

VÉSZKIJÁRAT!
EPICENTRUM!
VÉSZKIJÁRAT!
GELLÉRTHEGY!
...mi tudtuk előre, számítottunk rá, a japánok is
megmondták...
?
? ?
? ? ?
Kop
kop
kop
szétrobban a fejem
fejed
feje
fejünk
fejetek és
ez a ház
CSAK AZ Ő FEJÜK NEM?
? ? ?
? ?
?
VÉSZKIJÁRAT!
Vész — szóösszetételek
(dr. H. G. gyűjtése)
VÉSZHARANG
VÉSZCSENGŐ
VÉSZMADÁR
MADÁRVÉSZ
VÉSZJÓSLÓ
VÉSZJELZŐ
VÉSZFÉK ÉS
CSENEVÉSZ
TÖRÖKVÉSZ
DÖGVÉSZ
TŰZVÉSZ
SZÉLVÉSZ
MŰVÉSZ
sőt!
DÖGVÉSZKIJÁRAT
TŰZVÉSZKIJÁRAT
SZÉLVÉSZKIJÁRAT
MŰVÉSZKIJÁRAT

? ? ?
? ?
?
Ballag már a véndiák
tovább, tovább.
Itt hagyjuk kedves iskolánk
a VÉSZKIJÁRATON ÁT!
?
? ?
? ? ?
VÉSZKIJÁRAT
A szemétből,
a törmelékhegyből
(Ybl M. forog sírjában)
VÉSZKIJÁRAT
az épületből
a MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁG-
TUDOMÁNYI
EGYETEMRŐL
(friss diplomával)
VÉSZKIJÁRAT
gondolatainkból (BUMM)
lehetőségeinkből (BUMM)
alkotókedvünkből (BUMM)
tanulásból (BUMM)
oktatásból (BUMM)
nevelésből (BUMM)
mozgalmi életből (BUMM)
BUMM BUMM BUMM
BUMM
(fejem fölött verik a követ)
(mintha belülről ütnék)
? ? ?
? ?
?
ÍGY MEGY EZ...
ÉS ENNEK ÍGY KELL
MENNIE
HISZEN EBBŐL A
HELYZETBŐL
NINCS VÉSZKIJÁRAT!

— ZU —